

OBALNA TOPONIMIJA OPĆINA VELA LUKA I BLATO

Oreb, Vita

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:299490>

Rights / Prava: [In copyright/Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-20**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

OBALNA TOPONIMIJA OPĆINA VELA LUKA I BLATO

VITA OREB

Split, 2023.

Odsjek za hrvatski jezik i književnost
Kolegij: Toponimija istočne obale Jadrana

OBALNA TOPONIMIJA OPĆINA VELA LUKA I BLATO

Studentica:

Vita Oreš

Mentorica:

dr. sc. Katarina Ložić Knežović, izv. prof.

Split, 2023.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. CILJ I METODOLOGIJA RADA	2
3. OTOK KORČULA	2
3.1. Geografski podatci	2
3.2. Povijest	3
3.3. Etimologija imena	4
4. VELA LUKA	5
4.1. Geografski podatci	5
4.2. Povijest	5
4.3. Velolučki govor – klasifikacija	6
4.3.1. Fonologija	7
4.3.2. Morfologija	7
5. BLATO	8
5.1. Geografski podatci	8
5.2. Povijest	9
5.3. Blatski govor – klasifikacija	9
5.3.1. Fonologija	10
5.3.2. Morfologija	10
6. TOPONIMI OPĆINE VELA LUKA	11
6.1. Popis toponima	11
6.1.1. Uvale	11
6.1.2. Otočići i hridi	13
6.1.3. Poluotoci	13
6.1.4. Prolaz / tjesnac	14
6.1.5. Rtovi	14

6.1.6. Pličine	14
6.1.7. Trese	14
6.1.8. More	15
6.2. Klasifikacija toponima prema motivaciji.....	15
6.3. Apelativi zastupljeni u toponimiji.....	17
6.4. Klasifikacija toponima prema strukturi tvorbe	18
6.4.1. Jednorječni toponimi.....	18
6.4.2. Dvorječni toponimi	19
6.4.3. Trorječni toponimi.....	19
6.4.4. Višerječni toponimi.....	19
6.5. Etimologije toponima	20
7. TOPONIMIJA OPĆINE BLATO	36
7.1. Popis toponima	36
7.1.1. Uvale	36
7.1.2. Otočići i hridi	37
7.1.3. Poluotoci	37
7.1.4. Rtovi	37
7.1.5. Pličine	38
7.1.6. Trese	38
7.2. Klasifikacija toponima prema motivaciji.....	38
7.4. Klasifikacija toponima prema strukturi tvorbe	40
7.4.1. Jednorječni toponimi.....	40
7.4.2. Dvorječni toponimi	41
7.4.3. Trorječni toponimi	41
7.4.4. Višerječni toponimi.....	41
7.5. Etimologije toponima	41
8. NAPOMENE O OBALNOJ TOPONIMIJI OPĆINA VELA LUKA I BLATO	50

9. ZAKLJUČAK.....	51
SAŽETAK.....	52
SUMMARY.....	52
Literatura.....	53
<i>Prilog 1 Skica karte Vele Luke i dijela Blata.....</i>	<i>58</i>
<i>Prilog 2 Skica karte Proizda.....</i>	<i>59</i>
<i>Prilog 3 Skica karte Blata</i>	<i>60</i>

1. UVOD

Toponomastika je znanost o toponimima, odnosno disciplina koja se bavi imenima gradova, mjesta, naselja, obale, polja i sl. Ovaj se rad bavi obalnom toponimijom dijela otoka Korčule, odnosno općinama Vela Luka i Blato. Općina Vela Luka najzapadnija je na otoku, a graniči samo s Općinom Blato. Općina Blato nalazi se istočnije od Vele Luke te osim s Velom Lukom, graniči i s Općinom Smokvica. Vela Luka je naselje na obali, u dugom zaljevu prepunom uvala, rtova, otočića. Blato je naselje u središtu otoka, ali ima dosta velik teritorij i na obali. Sam je položaj naselja dosta dobro definirao zanimanja, odnosno poslove kojima se stanovništvo bavi. Velolučani su većim dijelom ribari, pomorci, okrenuti moru, dok su Blaćani svoje živote više posvetili poljodjelstvu, poglavito vinogradarstvu. To se očituje i u toponimiji. Toponimija je Vele Luke puno bogatija i detaljnija, gdje se često mogu pronaći imena vrlo malih *tresa*, uvala. Toponimija Blata ima puno manje obalnih toponima, a mještani su manje o njima upućeni i zainteresirani za njih. S vremenom se sve više toponimi gube te je ovaj rad poticaj da se zabilježe i sačuvaju od zaborava ne samo obalni toponimi, već cjelokupna toponimija otoka Korčule.

2. CILJ I METODOLOGIJA RADA

Cilj je ovoga rada i istraživanja popisati i opisati obalnu toponimiju općina Vela Luka i Blato. Ovim se radom želi potaknuti na istraživanje naših prostora kao i na otkrivanje zanimljivih podataka o našoj povijesti i nematerijalnoj baštini. Do sada nema niti jedne cjelovite knjige koja se bavi toponimijom otoka Korčule, tek poneki članak. Ovaj je rad podloga za početak dalnjih istraživanja, ali i poticaj mlađim generacijama da sačuvaju toponime koji jako dobro zrcale razne strane jezične utjecaje (najviše romanske), načine života u prošlosti, lokalnu povijest, promjenu prirodnih obilježja, migracije, osobine i promjenjivost lokalnoga govora.

Toponimi su terenski istraženi. Popisani su uz pomoć kazivača – Ivan Oreb Mingurin, Josip Oreb Mingurin, Franko Jurković, Ivan Damjanović Bragadin, Dinko Sardelić Dine. Prikupljeno je 127 toponima na području Vele Luke i 73 toponima na području Blata što je ukupno 200 toponima. Toponimi su popisani i klasificirani prema tipu, prema motivaciji i prema strukturi tvorbe. Svi su toponimi naglašeni onako kako su ih kazivači izgovarali.

Prilikom pisanja rada veliku ulogu imale su geografske karte, kako povijesne, tako i suvremene. Korištene su *Turistička autokarta Korčule*, *Google maps*¹, katastarski plan², dostupne karte iz 19. stoljeća.

Objašnjena je i povijesna i geografska pozadina otoka Korčule, Blata i Vele Luke. Prikazani su i opisi govora ovih dvaju naselja.

3. OTOK KORČULA

3.1. Geografski podatci

Srednjodalmatinski otok Korčula dalmatinski je duguljasti otok koji se nalazi jugozapadno od poluotoka Pelješca, južno od otoka Hvara, istočno od otoka Visa i sjeverno od otoka Lastova. Njegova je površina prema Hrvatskoj enciklopediji³ 271,47 km², dok prema Pomorskoj enciklopediji⁴, Gradu Korčuli⁵, Gjivoju (Gjivoje 1968: 11) i Ivšić (Ivšić 2013: 196) površina iznosi 276,03 km². Otok se proteže u smjeru istok-zapad i dug je 46,8 km (rt Ražnjić-poluotok Privala), a prosječno širok od 5,3 km, između uvale Ripna i Teklina, do 7,8 km, između

¹ <https://www.google.com/maps> (4.12.2023.)

² <https://oss.uredjenazemlja.hr/map> (4.12.2023.)

³ <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=33131> (19.10.2023.)

⁴ <https://pomorska.lzmk.hr/Natuknica?id=3503> (19.10.2023.)

⁵ <https://www.korcula.hr/o-korculi/prirodno-geografske-znacajke/> (19.10.2023.)

poluotoka Ratak i uvale Prigradica.⁶ Najviši vrh otoka – Klupca – nalazi se u centralnom dijelu, a visok je 568 m.⁷ Otok je razveden, s duljinom obale 190,7 km i koeficijentom razvedenosti 3,3, kako navodi Hrvatska enciklopedija⁸, dok Grad Korčula⁹ navodi: „dužina razvedene obale otoka Korčule iznosi 182 km, a ako tome pribrojimo 54 km obale otoka i otočića koji pripadaju Korčuli, onda se taj broj penje na 236 km.“ Postoji razlika između južne i sjeverne obale. Južna je obala strmija i teže pristupačna s većim dubinama, dok je sjeverna obala pristupačnija i relativno niska s umjerenom dubinom. Na razliku između obala utjecala je na jugu duljina otoka Lastova i otvoreno more, a na sjeveru blizina i veličina otoka Hvara i poluotoka Pelješca, odnosno veća zaštićenost. Otok je građen od vapnenaca i dolomita gornje krede, koji su pokriveni pretežito pijeskom i crvenicom.¹⁰ Na otoku se nalaze naselja: Lumbarda (1 217 st.), Korčula (2 661 st.), Žrnovo (1 403 st.), Pupnat (380 st.), Račišće (380 st.), Čara (595 st.), Smokvica (865 st.), Blato (3 274 st.), Potirna (48 st.), Vela Luka (3 789 st.).¹¹

3.2. Povijest

Povijest otoka Korčule seže još u paleolitik i neolitik, što potvrđuju arheološki nalazi na više lokaliteta – Vela spila na Pinskom (Spilinskom) ratu u Veloj Luci, Jakasova špilja nad uvalom Rasohatica u blizini Žrnova i ostaci neolitičkoga groblja u Žrnovu. Nalazi iz brončanoga i željeznoga doba potvrđuju prisutnost ilirskih plemena. Grci Knidijci u 6. stoljeću pr. Kr. osnivaju koloniju *Kόρκυρα Μέλαινα* (*Kórkyla Mélaina*)¹² za koju se ne zna točna lokacija (Ivšić 2013: 197). Nakon Grka iz Knida, u 4. stoljeću pr. Kr. otok naseljavaju Isejci, odnosno Grci s otoka Visa. Potvrda o njihovom prisustvu nalazi se na grčkom natpisu – Lumbardska psefizma. U 3. stoljeću pr. Kr. otok naseljavaju Iliri koji dolaze s neretvanskoga područja, a krajem istoga stoljeća otok osvajaju Rimljani i daju mu ime *Corcyra Nigra*. Na otoku se nalaze brojna nalazišta kako iz razdoblja Grka, tako i iz razdoblja Rimljana. „Nakon pada Zapadnorimskoga Carstva (476) Korčula je bila pod vlašću Ostrogota (od 493), a nakon bizantsko-gotskoga rata došla je pod vlast Bizanta (od 535). Od dolaska Slavena i posebno

⁶ <https://www.korcula.hr/o-korculi/prirodno-geografske-znacajke/> (19.10.2023.)

⁷ <https://pomorska.lzmk.hr/Natuknica?id=3503> (19.10.2023.)

⁸ <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=33131> (19.10.2023.)

⁹ <https://www.korcula.hr/o-korculi/prirodno-geografske-znacajke/> (19.10.2023.)

¹⁰ <https://pomorska.lzmk.hr/Natuknica?id=3503> (19.10.2023.)

¹¹ <https://podaci.dzs.hr/media/ixpn5qzo/si-1711-popis-stanovnistva-kucanstava-i-stanova-2021-prvi-rezultati-ponaseljima.pdf> (19. 10 2023.)

¹² <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=33131> (20.10.2023.)

Hrvata u VII. st. vjerojatno počinje kolonizacija otoka.¹³ Otok Korčula od tada broji mnoge vladare poput Neretvana, Mlečana (više puta), Zahumlja, Duklje, humskih knezova, hrvatsko-ugarskih kraljeva, bosanskih vladara, Dubrovačke Republike. Ipak, najdužu vlast nad otokom, kao i u većini Dalmacije, imala je Mletačka Republika (1420. – 1797.). Korčula je unatoč brojnim promjenama i vladarima uspjela zadržati određenu autonomiju. Vrlo bitan dokument je Korčulanski statut iz 1214. godine s prijepisom iz 1265. godine.¹⁴ Nakon sloma Mletačke Republike 1797. godine Korčula je ponovno prolazila kroz nestabilno razdoblje, kao i ostatak Dalmacije.

Korčula je promijenila nekoliko vlasti: austrijsku od 1797. do 1805. godine i od 1815. do 1918. godine, francusku od 1805. do 1813. godine, rusku od 1806. do 1807. godine, englesku od 1813. do 1815. godine. Od 1918. do 1921. godine Korčula je kratko pod talijanskim vlašću, da bi 1921. godine nakon potpisivanja Rapalskog ugovora postala sastavni dio novostvorene Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.¹⁵

3.3. Etimologija imena

Otok je ime vjerojatno dobio prema grčkom otoku u Jonskom moru – Krfu (*Kέρκυρα / Κόρκυρα*). U pisanim potvrdomama ime otoka Korčule pojavljuje se u varijacijama (*Kórkyra Mélaina*) – *Kέρκυρα μέλαινα, Kόρκυρα ἡ μέλαινα, ἡ μέλαινα Κόρκυρα* (Ivšić 2013: 196-197). Pridjev *mélaina* (ž. r.) znači 'crna', a odnosi se na bogatu crnogoričnu šumu koja, kada se gleda iz mora, izgleda kao da je otok crn. Pridjev je vjerojatno dodan da bi se Korčula razlikovala od istoimenoga grčkoga otoka Krfa. Pretpostavlja se da korijen riječi *Kórkyra* dolazi iz ilirskoga korijena (**kerka-*, **kerku-*, **korka-*, **korku-*) u značenju 'hrast'. Nakon dolaska Rimljana na otok, ime se mijenja u latinsku varijantu *Corcyra (Korkyra) Nigra*. Bizantski car Konstantin VII. Porfirogenet u 10. stoljeću zapisao je hrvatsko ime – *Kurkra / Krkar*.¹⁶ „Postao je od starijega **Kerkvrb*. Taj se lik najlakše objašnjava posuđivanjem iz vlat. *Corcōra* (taj je lik posvjedočen kod Anonimnoga Ravenjanina)“ (Ivšić 2013: 197). Kasnije, Mlečani mijenjaju ime u mletački oblik *Curzola*. Postavlja se pitanje kako je došlo do promjene – vlat. *Korkyra* > mlet. Curzola > hrv. *Korčula*.

*Tekavčić (l. c.) u konačnici pretpostavlja da su hrv. i mlet. oblik nezavisni jedan od drugoga, tj. da su oba nastala od mladeg romanskog *Korkyula, s time da je u mletačkom još i o u prvom slогу metafonizirano u u (ta je promjena dalmatska).* (Ivšić 2013: 197-198)

¹³ <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=33131> (20.10.2023.)

¹⁴ <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=33131> (20.10.2023.)

¹⁵ <https://www.korcula.hr/o-korculi/povijesni-pregled/> (20.10.2023.)

¹⁶ <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=33131> (21.10.2023.)

4. VELA LUKA

4.1. Geografski podatci

Na zapadnom dijelu otoka Korčule u zaljevu dugom čak 9,2 kilometra, smještena je općina Vela Luka. Površina Općine Vela Luka iznosi u kopnenom dijelu 43,27 km², dok uz morski dio iznosi 295 km² (Općina Vela Luka 2007: 6). Granice Općine Vela Luka pružaju se na sjeveru od uvale Sprtiška do uvale Slatina na jugu, zaobilazeći Potirnu i otočiće Trstenik, Veli i Mali pržnjak.¹⁷ U zaljevu se nalaze mnoge uvale i nekoliko otočića, među kojima dva veća – Ošjak i Proizd. Naselje je okruženo većinom šumovitim brežuljcima s manjim krškim dolinama na kojima se nalaze obrađene površine (većim dijelom maslinarstvo i manjim dijelom druge poljoprivredne grane). Najviše brdo je Hum visoko 376 metara. Hum, kao i većina ostalih brda u okolini, obrasli su alepskim borom, a manji dio česminom, planikom i ostalim vrstama makije. Trenutačno je najveće naselje na otoku s 3 789 stanovnika.¹⁸

4.2. Povijest¹⁹²⁰

Povijest Vele Luke počinje u dalekoj prošlosti, još u prapovijesno doba. Dokazi tvrde kako je život u Veloj spili²¹ postojao već u starijem kamenom dobu, 20 000 godina pr. Kr, u paleolitiku. Najstariji ljudski ostaci na ovom dijelu Jadrana, grobovi troje djece starosti 2-3 godine, pronađeni su upravo u Veloj spili, iz razdoblja mlađeg mezolitika. Stanovništvo od brončanoga doba seli iz špilje i nastanjuje se u gradinama koje se nalaze na vrhovima brda u blizini Vele Luke (Glavica sv. Ivana u Gradini, vrh Grebena, Maslinovik itd.), okružene suhozidima. Žitelji gradina bili su Iliri. S vremenom Rimsko Carstvo vrši pritisak na starosjedioce i konačno, oko 30. godine pr. Kr., na području otoka naseljavaju se rimske obitelji u tzv. *villae rusticae* te sa sobom donose svoju kulturu. Lokaliteti na koji su pronađeni ostaci iz doba Rimljana nalaze se u Poplatu, u Potirni, na Guduliji, na Bradatu, na Gubeši itd. Nakon Rimljana, u 9. stoljeću dolaze Slaveni iz područja Neretve. Do kraja 15. stoljeća Vela Luka nema značajne podatke o stanovništvu jer su većinom živjeli u unutrašnjosti otoka, daleko od gusarskih napada i opasnosti. 1490. godine na samu obalu Vele Luke naseljava se obitelj plemičkoga podrijetla, Ismaeli. Osim obitelji Ismaeli, u Veloj Luci se u tom razdoblju

¹⁷ https://www.zzpudnz.hr/Portals/0/21_VelaLuka/103_1.jpg?ver=WZju1CAbZyMIWK8vMEu5CQ%3d%3d (23.10.2023.)

¹⁸ <https://podaci.dzs.hr/media/ixpn5qzo/si-1711-popis-stanovnistva-kucanstava-i-stanova-2021-prvi-rezultati-po-naseljima.pdf> (21.10.2023.)

¹⁹ <https://www.velaluka.hr/stanovnistvo> (21.10.2023.)

²⁰ <https://www.velaluka.hr/povijest> (21.10.2023.)

²¹ Vela spila je arheološki špiljski lokalitet koji se nalazi na brdu Pinski (Spilinski) rat nad uvalom Kale u Veloj Luci.

nalaze još i kašteli Gabrijellis, Nikonić-Kanavelić i Kolović-Šantić. Iz obližnjeg sela Blato, u 18. stoljeću, kreću migracije prema Veloj Luci. 1819. godine Vela Luka dobiva kapelu, a 1828. godine bira svoga prvoga općinskog poglavara. Vela Luka u narednim stoljećima bilježi stalani porast stanovništva pa tako popis iz 1827. bilježi oko 500 ljudi, dok popis iz 1847. godine bilježi već 1 135 ljudi. S porastom stanovništva krenuo je i gospodarski kao i institucionalni razvitak naselja. 1848. godine sagrađena je župna crkva sv. Josipa, 1849. godine župa Vela Luka postaje samostalna, pučka škola osnovana je 1857. godine, a kao vrhunac, 1898. godine formira se samostalna politička općina Vela Luka. Prema tome, Vela Luka svoj procvat doživljava na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće. Pokreću se kulturna i gospodarska društva, a stanovništvo i dalje raste. Tijekom Prvoga svjetskog rata Vela Luka bilježi svoj prvi pad broja stanovnika, ali već 1921. godine ima ih 5 026 što je najveći zabilježeni broj do tada. U dvadesetim godinama teška gospodarska i ekomska situacija tjera mlade i obitelji na iseljavanje u prekoceanske zemlje – Ameriku, zemlje Južne Amerike te Australiju. Prema procjenama, iz Vele Luke i susjednoga Blata iselilo se čak 2 500 ljudi. Nakon velikih emigracija dolazi i Drugi svjetski rat u kojem pogibaju 284 Velolučana, a velik broj stanovnika pribjegao je u izbjegličke logore u El Shattu u Egiptu i u južnoj Italiji. U pedesetim godinama 20. stoljeća Vela Luka okreće se industriji i uslužnom sektoru, a po strani ostavlja poljoprivrednu. Otvaraju se tvornice i hoteli u kojima se zapošljava većina stanovništva te se u osamdesetim godinama ponovno bilježi prirodni prirast. Devedesete godine dovode do novih problema. Rat, gospodarska i ekomska kriza i nezaposlenost dovode do pada stanovništva. Prema popisu iz 2011. godine Vela Luka broji 4 137 stanovnika²², a prema popisu iz 2021. godine ponovno bilježi pad s 3 789 stanovnika²³.

4.3. Velolučki govor – klasifikacija

Velolučki govor pripada južnočakavskom dijalektu. Izgovor je ikavski, a sačuvana je i staro slavenska skupina šć (*Bòbovīšćā, Lövīšće*) (Lisac 2009: 140, 143). Naglasni sustav sastoji se od tri naglaska – dugosilazni (â - *Kâle, Pérna*), kratkosilazni (ä - *Slätina, Lözič*) i akut (ă – *Bili böci, Čancîr*) (Lisac 2009: 148). Duljine mogu biti prednaglasne (*Füžä*) i zanaglasne (*Kùrsär*). U velolučkome je govoru prisutno i prenošenje siline unutar akcenatske cjeline – prokliza (üPoplät, pödŠkōj) (Lubiana 2010: 134).

²² https://web.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_01/h01_01_01_zup19.html (21.10.2023.)

²³ <https://podaci.dzs.hr/media/ixpn5qzo/si-1711-popis-stanovnistva-kucanstava-i-stanova-2021-prvi-rezultati-ponaseljima.pdf> (21.10.2023.)

4.3.1. Fonologija

Fonološki pregled velolučkoga govora u svome radu dala je Orieta Lubiana (2010).

Premda je refleks jata dosljedno *i* (*Bili böci*), pojavljuju se i vrlo rijetki ekavizmi (*sedit*). Prijelaz *ra*, *ro* u *re* daje oblike *rést* ('rasti'), *grëb* ('grob'). Vrlo često ispred nazala glas *o* zatvara se u *u* (*ündē(ka)* ('ondje')), *s tëbūn*, *s nogūn*). U govoru se pojavljuju i nazalizirani vokali – ispred konsonantske skupine u kojoj je prvi konsonant nazalni glas (*luⁿpar*), na kraju riječi ispred nazala *m* i *n* (*gledqⁿ*, (*s*) *noguⁿ*), nakon nazala *m* i *n* (*Mäla lučica*, *Nütna*) te primjerima kada nije u blizini nazala (*mlíko*, *mlqd*) (Lubiana 132). Praslavenski glas *d'* najčešće prelazi u *j* (*Měja*), ali se i čuva glas *d'* (*dōd'īn²⁴*, *nared'ēnje*). Praslavensko *t'* sačuvano je (*Lözit*) i jasno se razlikuje od glasa *č*. Fonemi *f* i *h* redovito se koriste (*Füžā*; *Prihonja*). Glas *l* je depalataliziran i koristi se glas *j* (*İzvānskī škōji*, *Kjūč*, *Zānavjē*). Prisutni su šćakavizmi među kojima su *Bòbovīšćā*, *Lòvīšće* itd. Sačuvana je i skupina *čr* (*Čřjenica*). Redukcije su vrlo česte, prema tome konsonantske skupine *pt*, *pč* i *pš* reduciraju se u *t*, *č* i *š* (*tīca*, *čelā*, *Šenīca gárma*). Slabljenje napetosti može se podijeliti u više kategorija: zamjena afrikata frikativom (*lučki* > *lūškī*), zamjena okluziva frikativom (*nokat* > *nòhat*), zamjena šumnoga konsonanta najmanje napetim sonantom /i/ (lakti > *lājti*, *lutka* > *lūjka*), potpuna redukcija šumnoga konsonanta koji zatvara slog (**Prihodənja* > **Prihodnja* > *Prihönja*, **prasəc -* > **prašč -* > *Präčjā/Präčeve zdrö*), potpuna redukcija rubnoga šumnika na kraju vanjskoga sloga (*digod* > *dīgo*, *kogod* > *kōgo*, *pak* > *pā*) (Lubiana 2010: 138). Prema navedenim fonološkim karakteristikama zaključuje se kako velolučki govor zasigurno pripada čakavskom narječju prema postavkama koje je u svojoj knjizi *Hrvatska dijalektologija 2. Čakavsko narječje* iznio Lisac (Lisac 2009).

4.3.2. Morfologija

Iako velolučki govor pripada čakavskom narječju, iznimka je što kao upitno-odnosnu zamjenicu koristi *što* te izvedenice upitno-odnosne zamjenice *što*. Neka od vlastitih imena u G jd. muškoga roda, imaju navezak *-ta*, dok u D jd. muškoga roda imaju navezak *-tu* (*Āntē/Āntetā/Āntetu*). U deklinaciji I jd. karakterističan je nastavak *-un* (*s mäterūn*, *s nögūn*). Nastavci *-ega/-emu* pojavljuju se u G, D, L, A jd. pridjeva, zamjenica i brojeva (*Přvēgā škōjā*; *İzvānskēmū škōjū*). U G mn. podjednako se koriste nastavci *-i/-ih* te *-a* (*puno škōjī/škōjīh*). Imenice muškoga roda imaju kratku množinu (*brödi*, *stöli*, *mīši*). Infinitiv završava na *-t/-č*

²⁴ Koriste se dva oblika u prezentu glagola *dōć* ('doći'), *dojdin/dod'in*, *dojdeš/dod'eš*, *dojde/dod'e*, *dojdemo/dod'emo*, *dojdete/dod'ete*, *dojdu/dod'u*.

(*kopàt, vřć*). U konjugaciji prezenta 1. lica jednine često dolazi nastavak *-in* (*deràt > dèrīn, dospīt > dospijīn*). U prezentu 3. lica množine koristi se nastavak *-u* (*mìslū, govòrū, cìnū*). Kondicional prvi čuva poseban oblik glagola biti (*bì, bìš, bì, bìmo, bìte, bì*). Neki prilozi dobivaju navezak *-ka* (*danàska, gõreka*). Neke nepromjenjive riječi imaju drugačije oblike od standarda (*öli 'ili'; jàdno, velë 'mnogo, puno'; nijânci, njânke 'niti', jerbò 'jer'*) (Lubiana 2010: 144-146). U ovom dijelu o morfolojiji velolučkoga govora također se može prepoznati niz karakterističnih elemenata čakavskoga narječja.

Muški je etnik *Lüčànīn*, ženski je *Lüška*, a ktetik je *lüškī*.

5. BLATO

5.1. Geografski podatci

Općina Blato nalazi se istočno od Općine Vela Luka, na sredini zapadnoga dijela otoka Korčule, uz istoimeno polje u kršu. Naselje Blato smjestilo se amfiteatralno na sedam brežuljaka – Vela strana, Vlasinj, Veli učijak, Mali učijak, Dovčine (Dočinje), Krtinja, Veprijak, a u sredini naselja nalazi se ravni dio s drvoredom lipa – Zlinje (Gjivoje 1968: 348).

Na ižuli od Korčule najveće je mesto Blato (sa 9000 duša), a jedno je izmeju većih u Dalmaciji. Posrid mista ni kuća, već poje Zlinj. Kuće su okolo po bandama, kako da su vinac okolo Zlinja. Misto se dili na 6 bandih: Vela strana, Veli učijak, Mali učijak, Krtinja, Vlasinj i Dovčine. (...) Svaki dil mista dili se jopet po kantunima ili raskrsnicama ili štradama. (Cetinić Tale 1930: 183)

Površina općine Blato iznosi 66,57 km², duljina obale općine Blato je 31,42 km, dok duljina obale otočića na blatskom teritoriju iznosi 20,8 km.²⁵ Granice Općine Blato na sjeveru protežu se od uvale Sprtiška (granica s Općinom Vela Luka) do uvale Lovornik (granica s Općinom Smokvica) te na jugu, uključujući Potirnu i otočice Trstenik, Veli i Mali pržnjak, od uvale Slatina (granica s općinom Vela Luka) do Vinačca (granica s općinom Smokvica).²⁶ Blato je okruženo velikim obrađenim poljima, a zasigurno najveće jest Blatsko polje. „Do 1911. godine Blatsko polje bilo je periodičko jezero koje je isušeno izgradnjom tunela, melioracijskih kanala te odvodnjom vode u more na sjevernoj obali.“²⁷ Dominiraju vinova

²⁵ <https://www.blato.hr/o-blatu/zemljopisni-podaci> (23.10.2023.)

²⁶ <https://www.blato.hr/o-blatu/zemljopisni-podaci> (23.10.2023.)

²⁷ <https://www.blato.hr/o-blatu/zemljopisni-podaci> (23.10.2023.)

loza i masline, iako su i dalje dosta prisutni alepski bor i makija. Općina Blato na posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine ima 3 274, zajedno s naseljem Potirna.²⁸

5.2. Povijest

Kada je Blato nastalo ne znamo. Prehistorijski nalazi u polju Studenac upućuju na to da su se tamo zadržavali prvi stanovnici. Po ilirskim gradinama i gomilama te nalazima (novac, ruševine, ulomci keramike, natpisi) u okolini Blata zaključujemo da je stanovnika bilo u raznim predjelima. (Gjivoje 1968: 348)

Područje Blata ima vrlo povoljan položaj, vrlo plodno tlo te izvor vode. Također, naselje je imalo i vrlo važan strateški položaj, smješteno u unutrašnjosti otoka, sigurno od brojnih gusarskih napada. Najznačajnije arheološko nalazište na području Blata jest gradina Kopila koja se nalazi na 224,5 metara nadmorske visine s pogledom na zaljev Vele Luke, na veći dio Korčulanskoga kanala i na Blatsko polje. Već prvi nalazi na ovom području – korintske vase – datirane su u kraj 7. stoljeća prije Krista (Radić, Borzić 2007: 40). „Raspon korištenja nekropole određen je u razdoblje od kraja 4. do kraja 1. stoljeća prije Krista“ (Radovčić 2007: 126). Blato se 1823. godine odvojilo u posebnu općinu s Velom Lukom, Smokvicom i Čarom, a 1843. godine nastupila je potpuna neovisnost od grada Korčule. Brojni gusarski napadi i turske navale dio su blatske povijesti, a moguće je da su u čast upravo ovim događajima nastale otočke kumpanije (Gjivoje 1968: 351). Blatski crkveni zvonik sagrađen je još u 18. stoljeću. Drvoređ lipa kroz mjesto, dug 1 kilometar, posađen je 1911. godine. U dvadesetim godinama prošloga stoljeća započinje masovno iseljavanje Blaćana preko Prigradice. U početku su selili u Južnu Ameriku, a kasnije u Australiju.²⁹ Unatoč iseljavanju čak i cijelih obitelji, Blato je ipak opstalo i nastavilo se razvijati.

5.3. Blatski govor – klasifikacija

Blatski govor pripada južnočakavskom dijalektu. Sve najbitnije karakteristike navedene su i ako je to bilo moguće oprimjerene toponimima. Izgovor je ikavski, a sačuvana je stara slavenska skupina šć (*Potkäntilišćā*) (Lisac 2009: 139-143). Naglasni sustav sastoji se od tri naglaska – dugosilazni (â – Žâjkova, Kûrija), kratkosilazni (ä – Gršćica, Ratäk) i akut (ă – Brîstva, Prîžba). Duljine mogu biti prednaglasne (*Kârbuni*) i zanaglasne (*Širökâ*) (Lisac 2009: 148).

²⁸ <https://podaci.dzs.hr/media/ixpn5qzo/si-1711-popis-stanovnistva-kucanstava-i-stanova-2021-prvi-rezultati-ponaseljima.pdf> (23.10.2023.)

²⁹ <https://virtualnimuzej.aspira.hr/tajanstvena-zemlja-suza-slucaj-blato-1925-godine/> (9.12.2023.)

5.3.1. Fonologija

Blatski govor analizirao je Milat Panža u svome *Rječniku govora Blata* na Korčuli (2015). Uz 5 stalnih samoglasnika, pojavljuje se i slogotvorno *r*, dok je suglasnika 22, jer se glas *dž* ne pojavljuje u govoru³⁰, zamijenjen je glasom *ž* (*žep*). Refleks jata je dosljedno *i* (*Zvirinovik*), ali se ponekad pojavljuju i rijetki ekavizmi (*sěst, ūnde*). Prijelaz *ra, ro* u *re* daje oblike poput *rěst* ('rasti'), *grěb* ('grob'). Posebnost u blatskome govoru jest zatvaranje dugih samoglasnika *a, e* i *o* (*Grškī rāt*) te diftongiranje dugih samoglasnika *a* i *o* (*kônce, bânda*). Praslavenski glas *d'* najčešće prelazi u *j* (*mlàjī*), ali i u *jd* (*dôjdēn*). *Lj* većinom prelazi u *j* (*Podjâmje*), osim u osobnim imenima (*Veljko > Velko*) Sačuvani su ščakavizmi (*Potkäntilišćā*), kao i skupina *čr* (*Črnja lükä*). Glas *č* ispred glasa *k* mijenja se u *š*, odnosno dolazi do slabljenja napetosti – zamjene afrikata friktivom (*Grškī rāt*). Redukcije su česte, a do njih dolazi u konsonantskim skupinama *pt, pč* i *pš > t, č* i *š* (*tīca, čelà, šenīca*) (Milat Panža 2015: 12-13). Iz navedenih karakteristika blatskoga govoru zaključuje se kako je govor dio čakavskoga narječja prema zaključcima koje je Lisac donio u knjizi *Hrvatska dijalektologija 2. Čakavsko narječe* (2009). Također u usporedbi s govorom Vele Luke može se zaključiti kako su fonološke posebnosti većinom jako slične ili iste, osim zatvaranja dugih samoglasnika *a, e* i *o* te diftongiranja dugih samoglasnika *a* i *o*. Razlike se sigurno javljaju i kod naglašavanja nekih riječi. Leksik je vrlo sličan, ali ponovno s mogućim manjim ili većim odstupanjima.

5.3.2. Morfologija

Blatski govor pripada čakavskom narječju, ali se koristi upitno-odnosnom zamjenicom *što* te izvedenicama upitno-odnosne zamjenice *što*. Kao i u govoru Vele Luke, neka od vlastitih imena u G jd. muškoga roda imaju navezak *-ta*, dok u D jd. muškoga roda imaju navezak *-tu* (*Āntë/Āntetä/Āntetu*). Također, u G mn. podjednako se koriste nastavci *-i/-ih* (*puno šköjī/šköjīh*). U uporabi su stari oblici L mn. koji dolaze uz prijedloge *u, po, na* (*po vâläh, po Bläcīh*) (Milat Panža 2015: 15). U deklinaciji I jd. karakterističan je nastavak *-on* i *-en* (N *gorä, I gorðn; N grözjē, I grözjēn*). „Specifičan je indeklinabilni blatski oblik osobne zamjenice u posvojnoj uporabi: *njejē* njezin (za sva tri roda u jedn. i mn.) te *njīha* njihov (za sva tri roda u jedn. i mn.)“ (Milat Panža 2015: 21). Superlativ se često tvori prilogom *jädno*. Nastavci *-ega/-emu* pojavljuju se u G, D, A, L jd. pridjeva, zamjenica i brojeva (*vânska Vëlégä*

³⁰ Samo u tuđicama poput riječi *džez, džungla*.

zāgläva/na Grškēmū rātu). Posebnost se može uočiti i u pridjevsko-zamjeničkoj sklonidbi u D i L jd. (*u Maloj žukovi > u Mälön žükovi*). U konjugaciji prezenta 1. lica jednine često dolazi nastavak *-en* (*derät > dèrēn, dospīt > dospījēn*). U konjugaciji u 3. l. mn. prezenta, nastavak je većinom *-u* (*govörū, čīnū*). I velolučki i blatski govor čuvaju poseban oblik kondicionala prvog (*bī, bīš, bī, bīmo, bīte, bī*). Glagolski pridjev radni u muškome rodu gubi svoj dočetak *-o*, a razlikuje se od imperativa samo naglaskom (*vīdī/vīdi*) (Milat Panža 2015: 22-23). Umjesto prijedloga *s* u službi mjesta i uzroka koristi se prijedlog *iz* (*iz Gübešē*) (Milat Panža 2015: 27). Tipične romanske konstrukcije vidljive su u primjerima poput: *è l'ora per + inf. > ûra je za poçat, è la stagione per + inf. > stajün je za brät mäsline* (Milat Panža 2015: 28). Kao i fonološke karakteristike, tako i morfološke karakteristike imaju dosta sličnosti s velolučkim govorom. Ipak, neke razlike su jasno izražene i čine ova dva govora različitim – nastavak *-on* i *-en* u I jd., pridjevsko-zamjenička sklonidba u D i L jd., nastavci u konjugaciji glagola u prezentu 1. l. jd.

Muški je etnik *Bläćanīn*, ženski je *Bläjka*, a ktetik je *bläskī*.

6. TOPONIMI OPĆINE VELA LUKA

6.1. Popis toponima

U idućim potpoglavlјima naveden je popis toponima Općine Vela Luka prema vrsti toponima – uvale, otočići i hridi, poluotoci, prolazi/tjesnaci, rtovi, plićine, *trese* i more. Broj toponima je sljedeći: 78 uvala, 9 otočića i hridi, 3 poluotoka, 1 prolaz/tjesnac, 13 rtova, 16 sekha, 6 *tresa* i 1 more. Ukupan broj toponima na području Općine Vela Luka je 127. Prilikom određivanja imena korištene su geografske karte i katastarski plan³¹, a od brojnih, najveću su ulogu imali kazivači: Ivan Orebo Mingurin (rođen 1987.), Josip Orebo Mingurin (rođen 1953.) i Franko Jurković (rođen 1956.).

6.1.1. Uvale

Bäčvica

Bätało

Bätīvna

Böbovīšćā

Bočići

³¹ <https://oss.uredjenazemlja.hr/map> (5.11.2023.)

Bućice
Češvīnova
Fūžā
Gabrīcija
Gārma
Gōspinā gārma
Grādina
Jāmine
Jēžīna
Kāle
Kremenjāča
Kursār
Lōvīšča
Lozīć
Lupēško dānce
Mālā bādnjenā
Mālā češvīnova
Mālā lučīca
Mālā prīhōnja
Mālā stīniva
Mālā strāčīnčica
Mālā tānkārācā
Mālā trstenā
Mālī pēlegrīn
Mālō dānce
Mālō zānāvje
Mārtina bōk
Māslinova
Mēja
Mīkulina lūkā
Nūtnā
Pērna (Proīzd)
Pērna od Prīvalē
Pīčenā
Pītvine (pod Ādriju)
Počēkovica
Pod ôrsan
Pöplāt
Prāčjā
Prāpatnā
Slātina
Sokolīć
Spīliškā
Sprīškā

Srèdnjī bìlī bôk
Střmená
Šeníca gárma
Širòkā
Tärīta
Töplíš
Trípôrte
Tüdorovica
Tvìdā
Tvìdnō dânce
Vélā bâdnjená
Vélā češvìnova
Vélā lučíca
Vélā prìhònja
Vélá stìniva
Vélá strâcìncica
Vélá tånkârâcâ
Vélá trstenâ
Vélí bìlī bôk
Vélí pèlegrín
Vélô dânce
Vélô zànâvje
Zàdnjí / Dònjí bìlī bôk
Zâklòpâtica
Zélená trâvâ (Zeleníka)
Zùbaća vâla
Žalíć
Žukova
Žùvelića bôk

6.1.2. Otočíci i hridi

Čančír
Gorčík
Gübeša
Ízvânjskî škôj
Kämenják
Ösják
Prožd
Přvî škôj
Škòji od Stìnivé

6.1.3. Poluotoci

Glavíca světěgâ Ivâna

Prìvala
Šäknja rât

6.1.4. Prolaz / tjesnac
Vrãca

6.1.5. Rtovi

Bâd
Bât
Dügî rât
Dëbelâ pûnta
Kjûč
Krnjî rât
Pûnta Lozića
Pûnta od nòvîh pôstâ
Pûnta Zànâvjà
Vânjska pûnta
Vëlô dânce
Vrânine
Zlâ pûnta

6.1.6. Pličine

Ístočnâ sëka od Kàmenjâka
Jugoístočnâ sëka od Kàmenjâka
Jugozâpadnâ sëka od Kàmenjâka
Sëka od Bâcvicē
Sëka od Bâdnjenê
Sëka od Dügêgâ râta
Sëka od Gùbešê
Sëka od Jèžinê
Sëka od Krëmenjačê
Sëka od Krnjégâ râta
Sëka od Märtina bòka
Sëka od Pöplata
Sëka od Trîporâtâ
Unütarnjâ sëka od Proïzda
Vanjska sëka od Proïzda
Zapadna sëka od Kàmenjâka

6.1.7. Trese

Črjenìca
Klàčina

*Oklädi
Pösluga
Präčevo (Präcanō) zdřo
Pri bându*

6.1.8. More

Čřnō mōre

6.2. Klasifikacija toponima prema motivaciji

Iduća podjela toponima je prema značenju, odnosno prema motivaciji njihova nastanka.

1. Toponimi motivirani geomorfološkim obilježjima zemljopisnoga objekta

1.1. Zemljopisna imena u toponimiji

1.1.1. Odrazi zemljopisnih imena u toponimiji su: *Bâd* 'podvodni greben', 'pličina', *Bočíći* 'mala kamenita uvala', *Fûžä < fôša* 'prokop', *Gârma* 'rasjedlina' 'pećina uz more', *Prožd < projezdi* 'morski prolaz', *Žalíć < žál* 'plitka obala s oblucima'.

1.1.2. Toponimijske metafore su: *Bäčvica, Bât, Bučice, Kjūč, Pösluga, Pöplät, Tvřdā, Vraca, Záklöpäтика*.

1.2. Toponimi s obzirom na razmještaj, oblik i izgled tla ili vode

1.2.1. Toponimi nastali prema smještaju zemljopisnoga objekta su: *Pod ôrsan, Privala, Pri bându*.

1.2.2. Toponimi koji se odnose na oblik i površinska svojstva tla su: *Dügî rât, Dëbelâ pûnta, Křnjî rât, Střmenâ, Širökâ, Trípôrte, Zlâ pûnta*.

1.2.3. Toponimi koji se odnose na izgled, sastav i osobitost područja tla ili vode: *Bâtalo, Črjenïca, Čřnō mōre, Jâmine, Kâle, Kâmenjâk, Kremenjâča, Pičenâ, Plítvine, Slàtina, Spìliškâ, Töplîš*.

1.3. Toponimi određeni položajem ili odnosom prema drugim toponimima su: *Îzvânskî škôj, Îstočnâ sëka od Kâmenjâka, Jugoistočnâ sëka od Kâmenjâka, Jugozâpadnâ sëka od Kâmenjâka, Mâlâ bâdnjenâ, Mâlâ češvînova, Mâlâ lučïca, Mâlâ prîhònja, Mâlâ stîniva, Mâlâ strâcînïca, Mâlâ tânkârâcâ, Mâlâ trstenâ, Mâlî pèlegrîn, Mâlô dâncë, Mâlô zânâvje, Pêrna od Privalé, Přvî škôj, Pûnta Lozića, Pûnta*

Zànāvјā, Sèka od Bàčvicē, Sèka od Bàdnjenē, Sèka od Dùgēgā râta, Sèka od Gùbešē, Sèka od Jèžīnē, Sèka od Krèmenjačē, Sèka od Křnjēgā râta, Sèka od Märtina bôka, Sèka od Pöplāta, Sèka od Trìporatā, Srèdnjī bîlî bôk, Škòji od Stìnivē, Tvìdnō dâncë, Unùtarnjā sèka od Proìzda, Vânska pûnta, Vânska sèka od Proìzda, Vélâ bâdnjenâ, Vélâ češvînova, Vélâ lučica, Vélâ prîhönja, Vélâ stîniva, Vélâ strâčinčica, Vélâ tânkârâcâ, Vélâ trstenâ, Vélî bîlî bôk, Vélî pèlegrîn, Vélô dâncë, Vélô zànâvje, Zâdnjî / Döñjî bîlî bôk, Zapadna sèka od Kàmenjâka.

1.4. Toponimi motivirani nazivima za biljke i biljne zajednice su: *Bòbovîšcâ, Češvînova, Gorčík, Lozić, Märtina bôk, Mâslinova, Prâpatnâ, Šenîca gârma, Zèlenâ trâvâ (Zelenîka), Žükova.*

1.5. Toponimi motivirani nazivima životinja i zoonimima su: *Jèžîna, Pêrna, Prâčjâ, Prâčevo (Prâcanô) zdîro, Sokolîc, Šâknja rât, Ôsjâk, Vrânine.*

1.6. Toponim nastao prema drugim toponomima je: *Sprtiškâ.*

2. Toponimi motivirani ljudskom djelatnošću

2.1. Toponim kao odraz naziva za gospodarske objekte u toponomiji je: *Měja, Oklâdi.*

2.2. Toponim kao odraz naziva obrambenih objekata je: *Grâdina.*

2.3. Toponim kao odraz ljudske djelatnosti: *Klâčina.*

3. Toponimi u vezi s poljoprivrednom djelatnošću

3.1. Toponim u vezi s privođenjem tla kulturi je: *Bâtîvna.*

3.2. Toponimi u vezi s ribarstvom su: *Lövišcâ, Pûnta od nòvîh pôstâ.*

4. Kulturnopovijesni toponimi

4.1. Toponimi u vezi s mjesnom poviješću i predajama su: *Gùbeša, Kursâr, Lupěško dâncë, Târîta.*

4.2. Toponimi uvjetovani duhovnim i vjerskim životom zajednice

4.2.1. Toponim uvjetovan crkvenim građevinama i posjedima je: *Glavîca svetegâ Ivâna.*

4.2.2. Toponim uvjetovan ostalim elementima duhovne kulture je: *Gôspinâ gârma.*

5. Toponimi antroponimnoga postanja

5.1. Višerječni toponimi antroponimnoga postanja

5.1.1. Toponim od antroponima i zemljopisnoga naziva je: *Mikulina luka*.

5.1.2. Toponim od antroponima i toponimijske metafore je: *Živelića bok*.

5.2. Jednorječni toponimi antroponimnoga postanja

5.2.1. Toponim antroponimnoga postanja tvoren toponimijskim sufiksima je: *Todorovica*.

6. Toponimi nejasna postanja ili motivacije su: *Čančir*, *Gabrićija*, *Nutná*, *Počekovica*, *Zubača vala*.

6.3. Apelativi zastupljeni u toponimiji

Prema Šimunovićevom radu *Apelativne geografske oznake u vezi s morem* (1980), apelativi zastupljeni u obalnoj toponimiji Vele Luke su:

bad – 'podvodni greben', 'pličina'

badanj – 'okrugla, duboka uvalica'

bok/boćić – 'mala kamenita uvala'

dance – 'najdublje mjesto u moru'

foša – 'prokop'

garma – 'rasjedlina', 'pećina uz more'

glavica – 'uzvisina, teren uздignut u odnosu na susjedne niže i ravne' (Marasović-Alujević, Ložić Knezović 2018: 89)

jama – 'duboka šupljina u krškom tlu'

luka – 'uvala', 'pristanište'

more – 'pučina i morska voda'

porat – 'luka s izgrađenim pristaništem'

projekzdi – 'morski prolazi'

punta – 'rt'

rat – 'izduženi poluotok', 'oštri poluotok'

seka – 'pličina'

slatina – 'izvor slankaste vode uz more'

spila – 'pećina nad morem'

ško(l)j – 'oveći greben', 'otočić'

zaklopatica – 'uvala s uskim od vjetra zaštićenim vratima'

žal(o) – 'plitka obala s oblutcima'

6.4. Klasifikacija toponima prema strukturi tvorbe

Toponimi se također mogu podijeliti i prema svojoj strukturi tvorbe, odnosno prema broju članova te prema elementima tvorbe. Dijele se na jednorječne jednostavne, na jednorječne izvedene, na jednorječne pridjevne, na jednorječne afiksalne, na toponimjske sraslice, na toponimjske sraslice, na dvorječne s pridjevom i imenicom, na dvorječne s prijedlogom, na dvorječne toponimjske polusloženice (imenica + imenica u jukstapoziciji), na dvorječne s imenicom u genitivu, na trorječne s prijedlogom, na četverorječne s prijedlogom.

6.4.1. Jednorječni toponimi

Jednorječni jednostavni toponimi su: *Bâd, Bâtalo, Bât, Čančîr, Fûžä, Gârma, Grädina, Kâle, Kjûč, Kläčina, Kursär, Mëja, Pêrna, Pôluga, Pôplât*.

Jednorječni izvedeni toponimi su: *Bâčvica, Bòbovišćâ, Bočíci, Bučice, Češvînova, Črjenîca, Gabrîcija, Gorčîk, Gübeša, Jâmine, Kämenjâk, Kremenjâča, Lòvišća, Lozič, Mâslinova, Nûtñâ, Oklâdi, Ösjâk, Pičenâ, Plîtvine, Prâpatnâ, Proîzd, Slâtina, Sokolić, Spîliškâ, Sprîškâ, Stîmenâ, Tärîta, Töplîš, Tûdorovica, Vrâca, Vrânine, Zâklôpâtica, Žalić, Žükova*.

Jednorječni pridjevni toponimi su: *Bâtîvna, Jěžîna, Prâčjâ, Širökâ, Tvřdâ*.

Jednorječni afiksalni toponimi su: *Počêkovica, Prîvala*.

Toponimjske sraslice su: *Trîpôrte*.

6.4.2. Dvorječni toponimi

Dvorječni toponimi s pridjevom i imenicom su: *Črnō mōre, Dēbelā pūnta, Dūgī rāt, Gōspinā gārma, Īzvānjskī škōj, Křnjī rāt, Lupěško dānce, Mālā bādnjenā, Mālā češvīnova, Mālā lučīca, Mālā prīhōnja, Mālā stīniva, Mālā strāčīnčica, Mālā tānkārācā, Mālā trstenā, Mālī pēlegrīn, Mālō dānce, Mālō zānāvje, Mīkulina lūkā, Prāčevo (Prācanō) zdřo, Přvī škōj, Tvrđnō dānce, Vānska pūnta, Vělā bādnjenā, Vělā češvīnova, Vělā lučīca, Vělā prīhōnja, Vělā stīniva, Vělā strāčīnčica, Vělā tānkārācā, Vělā trstenā, Vělī pēlegrīn, Vělō dānce, Vělō zānāvje, Zělenā trāvā, Zlā pūnta, Zùbaća vāla.*

Dvorječni toponimi s prijedlogom i imenicom su: *Pod ôrsan, Pri bāndu.*

Dvorječne toponimiske polusloženice sastoje se od imenice i imenice u jukstapoziciji: *Märtina bōk, Šäknja rāt, Šenīca gārma.*

Dvorječni toponimi s imenicom u genitivu su: *Pūnta Ložīća, Pūnta Zānāvjā, Žūvelića bōk.*

6.4.3. Trorječni toponimi

Trorječni toponimi s prijedlogom su: *Pērna od Prīvalē, Sěka od Bāčvicē, Sěka od Bādnjenē, Sěka od Gübešē, Sěka od Jěžīnē, Sěka od Krěmenjačē, Sěka od Pöplāta, Sěka od Trīporātā, Škōji od Stīnivē.*

Trorječni toponimi s pridjevom i imenicom su: *Glavīca světēgā Ivāna, Srědnjī bīlī bōk, Vělī bīlī bōk, Zàdnjī / Dönjī bīlī bōk.*

6.4.4. Višerječni toponimi

Višerječni toponimi s prijedlogom su: *Pūnta od nòvīh pôstā, Īstočnā sěka od Kāmenjāka, Jugoištočnā sěka od Kāmenjāka, Jugozāpadnā sěka od Kāmenjāka, Sěka od Dūgēgā rāta, Sěka od Křnjēgā rāta, Sěka od Märtina bōka, Unütarnjā sěka od Proïzda, Vānska sěka od Proïzda, Zapadna sěka od Kāmenjāka.*

6.5. Etimologije toponima

Bâčvica je toponimijska metafora (*bačva*) koja se odnosi na izgled uvale. Uvala se nalazi na južnoj strani poluotoka *Prìvale*, između uvale *Pêrna od Prìvalē* i rta *Dügī rât*.

Bâd je rt koji se nalazi između uvala *Grädina* i *Vélā sträčincica*. Apelativ *bad* u značenju je 'podvodni greben', 'pličina' (Šimunović 1980: 294). Prema kazivaču, u govoru Vele Luke *bad* ima značenje 'plitka niska duga punta', upravo kako i izgleda ovaj rt.

Bât je manji rt koji se nalazi unutar uvale *Pòplät*. Toponimijska je metafora, a povezana je s izgledom obale. Značenje apelativa *bat* je 'drveno oruđe, drška s glavom kao kod malja' < grč. *batis* (*βαθυς*) 'visoka strma obala, a ispod označuje dubinu'. „Taj rt je strm, a more je duboko“ (Kačić 1996: 231). Na rt se nastavlja *tresa Pòluga*.

Bâtalo je uvala koja se nalazi na sjeveroistočnoj strani otočića *Prožda*. Vinja navodi kako je to 'crnjavina od valige (= trave, alge) na morskom dnu' (Vinja 1998: 49). Sličan toponim – *Batala*, pojavljuje se u Dubrovniku 'dno gruške luke', a značenje apelativa je 'dno od porta' (Vajs: 316). Vinja (1998:49) njezin postanak objašnjava kao dalmatski nastavljač lat. fitonima *batis* u značenju 'morska trava'. Dno je mješovito; u plićem dijelu je kamenito, a prema dubljem je morska trava. Prilikom jačih vjetrova, valovi nanesu na obalu veće količine morske trave.

Bâtîvna je uvala koja se nalazi na istočnoj strani poluotoka *Šâknja rât*, između rta *Kjûč* i uvale *Präcjā*. Za ovaj toponim nisu pronađeni podatci u literaturi, ali prema pretpostavci, ime potječe od riječi iz velolučkoga govora *bâtít* 'rušiti', 'srušiti' < mlet. *bater* (Milat Panža 2015: 73). Poznato je da je poluotok *Šâknja rât* prirodno šumovit te se možda nekada u povijesti na tom mjestu često sjeklo borove za ogrjev ili su borovi zbog jakih udara vjetra bili srušeni.

Bðbovišćā su uvala u zaljevu Vele Luke, a osim uvale nose i ime nastanjenoga dijela Vele Luke. Nalaze se na južnoj strani Vele Luke, a okrenuta su prema sjeveru-sjeverozapadu. Ime je motivirano nazivom biljke, koje upućuje na to da se tu nekada užgajala mahunarka bob (*Vicia faba*). Skok (1950: 264) navodi kako se sufiks *-išća* koristi za mjesto gdje je nekad nečega bilo. Toponim *Bobovischia Particular* navodi se na prikazu otoka Korčule nepoznatoga autora iz druge polovice 16. stoljeća ili prve polovice 17. stoljeća (Mirošević, Faričić 2018: 113). Kao i u uvali *Kâle*, „liman je postojao i u uvali Bobovišća gdje je betoniran u svrhu izgradnje brodogradilišta Greben“ (Općina Vela Luka 2017: 65).

Bočići se nalaze na sjevernoj strani otoka Korčule, između *Vēlē stīnivē* i *Stīmenē*. Sastoje se od dvije plitke uvalice. Dolaze od psl. **bokъ* što znači 'kriviti', 'savijati'. *Bočići* označavaju blagu zakriviljenost obale te sasvim plitku dragu (Marasović-Alujević, Ložić Knezović 2018: 18). Toponim *bok* vrlo je čest u toponimiji Vele Luke.

Bucīce su uvala koja se nalazi na istočnom dijelu poluotoka *Šäknja rāt*, između uvala *Lupēško dāncē* i *Vēlā trstenā*. Smatramo da je ime motivirano imenicom *buće* 'kugle za boćanje' < mlet. Vinja (1998: 85) navodi kako je *bocia* još uvijek neutvrđene etimologije. Ovdje je riječ o toponimijskoj metafori.

Čancīr je hrid sjeverozapadno od rta *Vēlō dāncē* i zapadno od uvale *Mälā trstenā*. Motivacija imena je nejasna. Toponim je potvrđen na karti Dalmacije iz razdoblja Habsburške Monarhije gdje je hrid karti označena imenom *Sc. (Scoglio) Zangir*. Kao i ostali toponimi, ovaj je toponim napisan na talijanskom jeziku, prema tome njegov oblik nije jednak današnjem obliku *Čancīr*. Na kartama iz razdoblja 1869. – 1887. toponim je napisan u današnjem oblikom.

Češvīnova je toponim koji se pojavljuje na dvije lokacije na području Vele Luke: na sjevernoj strani otoka Korčule, između uvala *Žūkova* i *Pod ôrsan* (dijeli se na *Mälū češvīnovu* i *Vēlū češvīnovu*) i unutar zaljeva na južnoj strani između uvale *Mäslinova* i rta *Vrānine*. Ime je motivirano nazivom biljke koja je izrazito zastupljena na otoku Korčuli – *česmina* ili *češvina* 'primorski zimzeleni hrast' »*quercus ilex*« (Skok 1950: 1760).

Črjenīca je tresa koja se nalazi unutar uvale *Pöplāt*, između *Göspinē gârme* i *Vēlē lučīcē*. Ime je motivirano crvenom bojom stijena na obali. U imenu se izdvaja obilježje čakavskoga narječja, skupina *čr-*.

Črnō mōre je ime za predio koji se nalazi južno od *Glavičce svētēgā Ivāna*. Ime je motivirano morem koje je naizgled crno zbog svoje velike dubine.

Dèbelā pûnta je rt koji se nalazi na otoku *Proždu*, između uvale *Bätalo* i uvale *Vēlī bîlī bôk*. Prva riječ imena motivirana je izgledom širokoga rta (punte).

Dùgī rât se nalazi između uvala *Töpliš* i *Bäčvica*, na južnoj strani poluotoka *Privala*. *Rât* je apelativ u značenju 'izduženi poluotok', 'oštri poluotok' (Šimunović 1980: 294-295), a pridjev *dùgī* je prema izduženom izgledu.

Fužà se nalazi na sjevernoj strani unutar zaljeva te je okrenuta jugu. To je uvala gdje se nasipom spajaju uvala *Grädina* i nekadašnji otočić, odnosno *Glavičca svētēgā Ivāna*. Iako

Skok (1950: 61) navodi kako ime potječe od lat. glagola *fodere* 'kopati grabu', veća je vjerojatnost da dolazi od mlet. *fosa/fuosa* 'uski prokop u mandrać' (Milat Panža 2015: 138). Na tom mjestu, prije nasipanja, nalazio se prirodan prolaz do uvale Gradina koji je pomagao kumuliranju mora u toj uvali.

Gabričija je uvala koja je smještena na južnoj strani unutar zaljeva između *trese Počekovica* i *trese Prāčeveo (Prācanō)* *zdřo*. Motivacija je imena nejasna. Na karti nepoznatoga autora iz druge polovice 16. stoljeća/prve polovice 17. stoljeća, ime se navodi kao *Valle Gabriiza Malla Particular* i *Valle Gabriiza Vella Particular* (Mirošević, Faričić 2022: 114), dok se na karti Habsburške Monarhije (1869. – 1887.) navodi ime *valle Gubrica*. Prema svim kazivačima, uvala se zove *Gabričija*, međutim i u starijim i u novijim kartama, kao i na putokazima u Veloj Luci, ime koje se koristi je skraćeno – *Gäbrīca*.

Gârma je ime dviju uvala koje se nalaze s južne strane unutar zaljeva – jedna između *Pičenē* i *Mâslinovē*, a druga između *Pöplâtā* i *Tvřdē*. Apelativ *garma* dolazi iz ilirskoga **gurma*, a u prasrodstvu je s predrimskim **balma* 'spilja', 'rasjedlina' ili 'pećina uz more' (Šimunović 1980: 294). Vinja (1998: 173) navodi „kad je na obali, najčešće je »spiljski usjed«, »procijep u obalnoj hridi«“. Toponim je vrlo čest, kako u jadranskoj toponimiji, tako i u toponimiji Vele Luke.

Glavīca světěgā Ivāna nalazi se jugozapadno od uvale *Grădina* s kojom je uski prolaz 1934. godine premošten, a nakon Drugoga svjetskog rata je nasut. Prema tome, *Glavīca* je umjetno nastali poluotok. Metaforički se odnosi na konfiguraciju terena, a sv. Ivan crkvica je na vrhu *Glavīcē*. Svake se godine na tom mjestu održava misa na blagdan sv. Ivana, 24. lipnja kao i *ragata kajíćima* koja kreće s toga mjesta. Na karti iz 1869. – 1887. ime se navodi kao *S. Giovanni*. Isto ime pojavljuje se i na prikazu otoka Korčule nepoznatoga autora još iz druge polovice 16. stoljeća ili prve polovice 17. stoljeća (Mirošević, Faričić 2018: 113).

Gorčik je hrid koja se nalazi nasuprot, odnosno sjeverno od uvale *Tărīta* i sjeveroistočno od uvale *Zelenā trāvā (Zelenīka)*. Ime potječe ili od biljke *gorčica/gorčika*, 'korovna zeljasta biljka (*Sonchus oleraceus*) iz porodice glavočika (*Compositae*)³² koja je u Veloj Luci jestiva te se spremi ukuhano zelje ili od biljke *gorčik* 'primorska biljka (*Rhagadiolus stellatus*) iz porodice glavočika (*Compositae*)³³. Obje biljke potječu iz porodice glavočika, a i izgledom su vrlo slične s prepoznatljivim žutim cvijetom.

³² <https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search> (14.12.2021.)

³³ <https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search> (14.12.2021)

Gōspinā gārma nalazi se unutar zaljeva na južnoj strani između rta *Vrānine* i trese *Črjenīca*, a okrenuta je prema jugozapadu. Apelativ *gārma* (vidjeti toponim *Gārma*) uza se ima posvojni pridjev *Gōspinā*. Ime je motivirano predajom kako je u tu uvalu doplivao kip Gospe.

Grādina je uvala između *Glavīce svētēgā Ivāna* i *Stračinčice*. Nalazi se unutar zaljeva na sjevernoj strani, a gleda prema zapadu. Zatvorena je otočićem – *Gūbeša* i poluotokom *Glavīca svētēgā Ivāna*. Zatvorenost uvale dovodi do velikih problema s onečišćenosti uvale jer je njezin prirodni protok mora zatvoren nasipom između Gradine i (polu)otoka *Glavīca svētēgā Ivāna*. U zapisima iz 19. stoljeća uvala je bila označena kao *Luka sv. Ivana* (prema istoimenoj crkvici³⁴ na *Glavīci svētēgā Ivāna*) (Šunjić 2019: 55). Apelativ *gradina* motivirao je nastanak imena zbog arheološkoga nalazišta gradinskoga naselja koje seže u prapovijesno/protopovijesno razdoblje, a nalazio se na prostoru današnje *Glavīce svētēgā Ivāna* (Borzić 2009: 82). Na morskome dnu pronađene su mnoge amfore i drugi nalazi koji sežu u doba kolonizacije i intenzifikacije plovidbe Grka ovim dijelom Jadrana, odnosno od 6. do 4. stoljeća prije Krista, na što se nastavljaju Rimljani (Borzić 2009: 84). Danas je uvala prilično nastanjena, a koristi se i u turističke svrhe. Zbog svoje zatvorenosti služi i kao sidrište za plovila, što dosta pridonosi njezину onečišćenju. Povremeno je nastanjena uvala, posebice tijekom ljeta.

Gūbeša je otočić koji je smješten na sjevernoj strani unutar zaljeva, jugozapadno od uvale *Grādina* i sjeverozapadno od *Glavīce svētēgā Ivāna*. Ime potječe od riječi *guba*, zarazne kožne bolesti s kojom su se borili ljudi u našoj prošlosti. Otočić je opasan starim ostacima iz doba rimljana – *vila rustica*. U narodu se priča kako su na ovaj otočić nosili sve one zaražene gubom. Danas je otočić povremeno nastanjen.

Īstočnā sēka od Kāmenjāka nalazi se istočno od otočića *Kāmenjāka*, upravo kao što i četverorječno ime govori.

Īzvānjskī škōj nalazi se na sjevernoj strani otoka Korčule. Južnije od njega nalazi se *Pṛvī škōj*. Kao što ime govori, *īzvānjskī* je više istureniji u otvoreno more. *Škōj* je apelativ u govoru Vele Luke koji nosi značenje 'otočić', kako to navodi i Šimunović (1980: 294). *īzvānjskī škōj* i *Pṛvī škōj* zajedno se nazivaju *īzvānjskī škōji*. Na habsburškoj karti (1869. – 1887.) otočići se nazivaju *scg. Bacili* i *scg. Izvanski*.

³⁴ Crkvica se spominje još u 15. st. (Gjivoje 1968: 357)

Jāmine su uvala na otočiću *Proizdu*. Nalaze se između rta *Vānjska pūnta* i uvale *Pērna*. Ime dolazi od apelativa *jama*, a tvoreno je sufiksom *-in*. Toponim je motiviran izgledom obale.

Jēžīna je uvala na sjeveru poluotoka *Prīvale*, gleda na sjeverozapad, a nalazi se između *Zēlenē trāvē* (*Zelenika*) i *Kursāra*. Motivirana je imenom morske životinje, odnosno *ježincem* koji je u lokalnome govoru ženskoga roda – *jēžīna*. „Razlog opreci u gram. rodu što je srećemo u *jež ~ ježīna* leži u činjenici što narod na onim mjestima gdje se ježina cijeni kao delikatesa, a to je u prvom redu grad Korčula, razlikuje jestivog ježa punog ikre (*Paracentrotus lividus*) i naziva ga *ježīna*, držeći ga za ženku, dok u nejestivoj vrsti (*Arbacia aequistuberculata*) vidi mužjaka. Kako je *Paracentrotus* veći, dobio je naš augm. sufiks *-īna*“ (Vinja 1998: 36-37).

Jugoistočnā sēka od Kāmenjāka nalazi se jugoistočno od otočića *Kāmenjāka*. Sastoji se od dvije podmorske *glave*, jedna je na dubini od 15 m, a druga je na dubini od 24 m.

Jugozāpadnā sēka od Kāmenjāka nalazi se jugozapadno od otočića *Kāmenjāka*. Ova pličina ima vrh visok 9 m.

Kāle su druga uvala koja se nalazi unutar zaljeva Vela Luka. Smještene su na sjevernoj strani naselja, ali okrenute su prema jugu. Ime se odnosi na osobinu tla, odnosno na „raskvašenu zemlju, blato, glib (*kal* < csl. *kalv*)“ (Marasović-Alujević, Lozić Knezović 2018: 34). Ove činjenice se potvrđuju i postojanjem ljekovitoga mulja koji se koristi u obližnjoj specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju *Kalos*. Na prikazu otoka Korčule iz druge polovice 16. stoljeća ili prve polovice 17. stoljeća navodi se ime *Cale Contado* (Mirošević, Faričić 2018: 113).

Treba spomenuti da uz liman u uvali Kale postoji 75 metara od morske obale prema sjeveroistoku izvor hladne, mineralne, lagano radioaktivne vode - Kalac. Ulas u vrelo leži na 2 metra nadmorske visine, a do vode silazi se preko 18 stepenica. Voda izvire u pukotini u stjeni nadsvodenoj svodom od betona. (...) Po svom kemijskom sastavu voda vrela Kalac nalik je ostalim mineralnim vodama jadranskog obalnog područja, ali se od njih razlikuje time što u sastavu preteže hidrokarbonat nad sulfatom, dok je u ostalih voda odnos obratan. (Gjivoje 1968: 195)

Kāmenjāk je otočić unutar zaljeva, nalazi se zapadno od uvale *Grādina*, južno od uvala *Pēlegrīn* (*Mālī* i *Vēlī*) i uvale *Mēja* te jugoistočno od rta *Dūgī rāt*. Njegovo ime upućuje na kameni sastav tla, a što potvrđuje i njegov izgled. Vrlo česta biljka na kamenjaku je kapara,

'trnovit mediteranski grm (*Capparis spinosa*) iz porodice kapara (Capparidaceae) s jestivim pupoljcima, služe kao začin'³⁵.

Klăčina je tresa koja se nalazi između uvala *Mälā bädnjenā* i *Vēlā bädnjenā*. Ime dolazi od imenice *klačina* u značenju 'tradicionalna dalmatinska vapnenica' (Milat Panža 2015: 197). Prema kazivačima, na ovom području se obrađivao *klak* 'vapno' < mlet. *calcina* (Boerio 1856: 118). Proces obrade izgleda ovako: „*Izdūba se būža, učinī se vīnac od kāmena i ònda se unūtra navrže kāmen štò se od njëga činī kläk. Ònda se tā kùpola svē zatvörī s kāmenūn da ne dūši toplinā vānka, ali se ostāvū vrāta dī se lōži unūtra 24 ûre otprīlikē 7 do 10 dān. Rasköpā se i unūtra bùde žīvī kläk, a za ga upotrebīt väja ga s vodūn gāsīt.*“³⁶

Kjūč je rt kojemu je ime motivirano imenicom *ključ* jer zatvara uvalu *Zāklōpātica*. Nalazi se na južnoj strani otoka Korčule, između uvala *Zāklōpātica* i *Bätīvna*. Na habsburškoj karti iz 1869. – 1887. rt se naziva *Pta. (Punta) Linčo (Ključ)*, dok se na karti iz 19. stoljeća pojavljuje pod imenom *Punta Čukna*.

Kremenjāča se nalazi na južnoj strani poluotoka *Prīvala*, okrenuta je prema jugozapadu te je smještena između *Pérne od Prīvalē* i *Šenīce gārme*. Ime je motivirano imenicom *kremen* < baltoslav., sveslav. i praslav. *kremy* (Skok 1972: 189), 'vrlo tvrd mineral staklasta izgleda'; 'kvarc'³⁷. Također je podmorsko arheološko nalazište (Borzić 2009: 85).

Krnjī rāt nalazi se između uvala *Nūtnā* i *Lupěško dāncē*, na južnoj strani unutar zaljeva. Ime je dvorječno, a motiviran je pridjevom *krnjī*, što upućuje na konfiguraciju obale, odnosno činjenicu da rt nije šiljast i oštar već je zaobljen i tup, *okrnjen*.

Kursār je uvala smještena na zapadnoj strani poluotoka *Prīvalē*, prema tjesnacu *Vrāca*. Milat Panža (2015: 220) navodi ovu imenicu u značenju 'gusar', a porijeklo riječi je iz mlet. *corsaro* – 'ladrone di mare' (Boerio 1856: 200). Poznato je da su po našoj obali dugi niz godina harali gusari i pljačkali naše otočane, a to je i jedan od razloga što su se stanovnici povlačili u unutrašnjost. Na otoku Korčuli postoji više toponima vezanih uz gusare i njihove pljačke. Nepoznati autor na prikazu otoka Korčule iz druge polovice 16. stoljeća ili prve polovice 17. stoljeća navodi ime *Cursar* (Mirošević, Faričić 2022: 114).

Lòvišća su stara imena ribarskih pošta, kako navodi Skok (1950: 189). Nalaze se u jednoj od uvala *Triporātā*, na južnoj strani otoka Korčule. *Lovišća* su danas nastanjena.

³⁵ https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=el5iXxY%3D (14.11.2023.)

³⁶ Kazivač Josip Orebić.

³⁷ https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=elhkWxA%3D (18.11.2023.)

Ložić se nalazi između *Pràpatnē* i *Mälē stìnive*, na sjevernoj strani otoka Korčule. Motivirano je imenicom *loza*, što upućuje na poljoprivrednu granu vinogradarstvo zastupljenu na tom području.

Lupeško dāncē uvala je smještena između rta *Krnjī rât* i uvale *Bućice*, na poluotoku *Šäknja rât*. Prvi je dio imena jedan od čestih toponima duž naše obale, a odnosi se na gusare koji su potkradali i napadali naše otoke u prošlosti. *Lupeški* jest pridjev u značenju 'kradljivački'. Apelativ *dāncē* ima značenje 'najdublje mjesto u moru' (Šimunović 1980: 295).

Mälā bådnjenā nalazi se sjevernoj strani otoka Korčule, između *Kläcine* i *Sprtške*. Ime je motivirano imenicom *badanj* u značenju 'okrugla duboka uvalica' (Šimunović 1980: 296). Na karti iz 1869. – 1887. ime se pojavljuje kao *Mala Bogdina*.

Mälā češvīnova uvala je na sjevernoj strani otoka Korčule, smještena između *Vèle češvīnovē* i *Žükovē*. Pridjev *mala* upućuje na veličinu i odnos prema drugim toponimima. Pogledati toponim *Češvīnova*.

Mälā lučīca smještena je unutar uvale *Pöplät*, između *Vélē lučīce* i *Bäta*. Dvorječni je toponim, sastavljen od pridjeva *mala* i umanjenice apelativne geografske oznake *luka* 'uvala', 'pristanište'.

Mälā prihònja nalazi se između *Vélē prihònje* i *Pràpatnē*. Toponim je motiviran glagolom *prihoditi*, 'dolaziti', 'prilaziti bliže'³⁸. Došlo je do promjene **Prihodənja* > **Prihodnja* > *Prihonja* (Lubiana 2008: 138).

Mälā stìniva je uvala koja se nalazi između *Ložića* i *Vélē stìnive*, na sjevernoj strani otoka Korčule. *Stìniv* je pridjev ženskoga roda od apelativa *stijena*. Toponim je motiviran izgledom uvale koja je stjenovita. Toponim je vrlo čest na našim otocima (Skok 1950: 175).

Mälā sträčīnčica uvala je unutar zaljeva, na sjeveru, između uvale *Vélā sträčīnčica* i uvale *Vélī pëlegrīn*. Ime duguje gusarima Saracenima koji su plovili našim otocima u prošlosti (Marasović-Alujević, Ložić Knezović 2014: 17). Na karti iz 19. stoljeća uvala je zapisana kao *Valle Skačinčica*. Moguće je da ime dolazi od oblika <*stražinčica < *straža*.

Mälā střmenā dvorječni je toponim. Uz pridjev *mälā* toponim je motiviran i pridjevom *strm*, odnosno strmmim izgledom obale. Na habsburškim kartama pojavljuje se oblik *Stermina*. Područje se nalazi između *Pûnte od nòvih pôstâ* i *Vélē střmenē*.

³⁸ https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=eVZnXBU%3D (14.11.2023.)

Mälā tänkärācā uvala je koja se nalazi između uvala *Märtina bôk* i *Vëlā tänkärācā*. Motivacija za ovaj toponim je nejasna. Moguće je da je motiviran *tangavanjem* mreža u toj uvali. Na habsburškoj karti iz 1869. – 1887. toponim je zabilježen kao *Tankarica*.

Mälā trstenà nalazi se zapadno na poluotoku *Šäknja rât*, između uvale *Vëlā trstenà* i rta *Velo dâncë*. Ime se sastoji od pridjeva *mälā* i poimeničenoga pridjeva na *-en*, < *trstika* (Skok 1973: 510) 'visoka višegodišnja biljka (*Phragmites communis*) iz porodice trava (*Gramineae*) koja raste uz vodu i ima šupalj šib'³⁹.

Mälī pèlegrin uvala je koja je smještena između uvala *Měja* i *Vélī pèlegrin*. Skok (1950: 125) navodi kako su *pelegrin* i *piligrin* posuđenice iz talijanskoga jezika u značenju 'hodočasnik'. U *Toponimiji otoka Šolte* (Marasović-Alujević, Lozić Knezović 2014: 31) navedeno je kako na Hvaru postoji istoimeni toponim te se na toj lokaciji nalazi crkvica sv. Pelegrina. Također preporuča se arheološki provjeriti postojanje ostataka crkve toga sveca na Šolti, a što se može primijeniti i na Veli Luku. Vinja (2004: 13), međutim, navodi zoološko značenje *pelegrina* 'školjka, jakopska kapica'. „Riječ je o nastavljačima kl. lat. oblika PEREGRINUS 'stranac', 'putnik' koji se već od IV. st. pojavljuje u kršć. natpisima u liku s disimilacijom PELEGRINUS, ali do sužavanja značenja na "hodočasnik" dolazi tek oko g.1000, kad su hodočašća poprimila velike razmjere. Od tada dolazi i do prijelaza značenja 'hodočasnik' u 'školjka što je nosi pričvršćenu na odjeći'.“ (Vinja 2004: 13).

Mälō dâncë uvala je na poluotoku *Šäknja rât* smještena između uvala *Vëlō dâncë* i *Zäklöpäтика*. Dvornečni je toponim, sastoji se od pridjeva *mälō*, što upućuje na veličinu te apelativa *dance* (vidjeti toponim *Lupeško dâncë*).

Mälō zänävje nalazi se između uvale *Vëlā prihönja* i rta *Pûnta Zänävja*. Motivacija toponima nejasna je.

Märtina bôk nalazi se na sjevernoj strani otoka Korčule, između uvale *Zäklöpäтика* i uvale *Mälā tänkärācā*. Ime je fitonimnoga podrijetla.

Mäslinova je toponim nastao od naziva jedne od najčešćih kultiviranih biljnih vrsta na otoku Korčuli – masline. Područje se nalazi između *Gârme* i *Češvînovê*, na južnom dijelu unutar zaljeva. Iznad uvale nalazi se i *Mäslinov vřh*.

Měja je ime uvale koja se nalazi pred sam poluotok *Privalu*, ali s obje strane, odnosno i na sjevernom djelu unutar zaljeva i na sjevernom strani otoka Korčule. Unutar zaljeva nalazi

³⁹ https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=f19IXBJ6 (18.11.2023.)

se između uvala *Tòpliš* i *Mälī pèlegrīn*, a na sjevernoj strani otoka Korčule nalazi se između uvala *Zäklöpäтика* i *Tärīta*. Dolazi od riječi *međa* 'granica između dvaju imanja'⁴⁰. Motivacija se imena može povezati s nekadašnjom i današnjom granicom poluotoka *Prìvale*.

Mikulina lūkà nalazi se unutar zaljeva na sjevernoj strani, između uvala *Tüdorovica* i *Sokolić*. Dvorječni je antroponomijski toponim, sastoji se od posvojnoga pridjeva osobnoga imena *Mikula* te apelativa *luka*. Vidjeti toponim *Mälā lučīca*.

Nùtnā je ime uvale smještene na poluotoku *Šäknja rât*, između rta *Krnjī rât* i uvale *Tvřdnō dānce*. Etimologija imena je nejasna.

Oklàdi su tresa na otočiću *Proždu*. Nalaze se između prolaza *Vrāca* i uvale *Pérna*. Toponim je množinskoga oblika, a ima značenje 'ograđeno zemljiste' (Šimunović 2005: 93). Moguće je da su na tom području u prošlosti postojale kamene ograde.

Ösjāk je otočić pred Velom Lukom. Nalazi se sjeverno od uvale *Pičenā* te južno od uvala *Žüvelića bôk* i *Tüdorovica*. *Osjak* je poimeničeni pridjev *ošlji* 'magareći' (Skok 1950: 109). Među stanovništvom se otok naziva i *Otok jubavi*. U blizinu se otočića ribarska pošta naziva *Pòd škōj*. Nepoznati autor na prikazu otoka Korčule iz druge polovice 16. stoljeća ili prve polovice 17. stoljeća navodi ime *Scoglio Osciak* (Mirošević, Faričić 2022: 114). „Otočić Ošljak na ulazu u Velu Luku. Ovalnoga je oblika, a diže se iz mora strmo do visine 65 m. Dok je prije bio obrastao samo niskim i rijetkim grmljem, oko g. 1911. Velolučani su započeli pošumljavati otočić borovom šumom“ (Gjivoje 1968: 191).

Pérna je toponim motiviran imenicom *perna* koja dolazi od lat. *perna*, a znači 'morski mekušac', 'periska', 'dagnja'. „Uvjereni smo da je riječ o starom, prethrvatskom toponimu nastalom prema latinskom apelativu *perna* koji se odnosi na vrstu školjke (periska i dagnja). Toponim Perna ponavlja se na našoj obali i imenuje pjeskovite uvale bogate školjkama.“ (Marasović-Alujević, Lozić Knezović 2018: 12). Uvala se nalazi na južnoj strani otočića Proizda i okrenuta je prema jugu. U toj uvali nalazi se privezište za brodove i restoran.

Pérna od Prìvalē nalazi se između *Bäčvicē* i *Kremenjäčē*, na južnom dijelu poluotoka *Prìvalē*. Imenom se područja naznačuje razlika u odnosu na *Pernu* koja se nalazi na otočiću *Proizdu*.

Pičenā je uvala koja se nalazi na južnoj strani unutar zaljeva. Smještena je između trese *Počekovica* i uvale *Gârma*. Okrenuta je na sjever i „gleda“ na otočić *Ösjāk*. Ime je

⁴⁰ https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=e1tjWhY%3D (18.11.2023.).

dobila prema izgledu terena, odnosno od pridjeva *pješčana* koji je nastao od imenice *pjesak*. Došlo je do redukcije šč > č te do prijelaza ē > i (Marasović-Alujević, Ložić Knezović 2011: 411). Na prikazu otoka Korčule iz druge polovice 16. stoljeća ili prve polovice 17. stoljeća nepoznati autor navodi ime *Piscena Particular* (Mirošević, Faričić 2022: 114).

Plitvine su smještene između rta *Zlă pûnta* i uvale *Sokolîc*, sa sjeverne strane unutar zaljeva. Ime potječe od apelativa *plitvice* 'pličina' (Šimunović 1980: 295). Unutar uvale nalazi se plaža koja se popularno naziva ***Pod Adriju*** jer se nalazi ispod hotela Adria.

Počekovica je tresa između *Pičenē* i *Gabričije*. Tvorena je prefiskom *po-* + psl. *čiti, *činoti⁴¹ i sufiksom *-ica*.

Pod örsan dvorječni je toponim sastavljen od prijedloga *pod* koji označava poziciju prema istoimenom brdu poviše uvale i imenice *örsan* nastale prijelazom *a* > *o*, mlet. *arsana* (Skok 1971: 63). Značenje imenice *örsan* je 'radionica za izrađivanje, popravljanje i čuvanje brodova; brodogradilište, škver', 'skladište opreme, oružja ili municije; arsenal'⁴². Područje se nalazi na sjevernoj strani otoka Korčule, između uvala *Vëlā tânkârâcâ* i *Vëlâ češvînova*.

Pòluga je tresa u uvali *Pòplât*. Ime je motivirano izgledom obale. Ime dolazi od imenice *poluga* < lat. *planca* < gr. φάλαγξ, 'motka koja se jednim krajem stavlja pod neki predmet da bi se pokrenuo i velika sila savladala malom'⁴³.

Pòplât je uvala smještena na južnoj strani unutar zaljeva, a nalazi se između *Gârme* i *Vrânînâ*. Motivirana je imenicom *potplat*, 'donji dio stopala', 'taban' (Skok 1972: 683). Toponim se spominje na prikazu otoka Korčule iz druge polovice 16. stoljeća ili prve polovice 17. stoljeća – *Podplat parte Contado e parte Comunità* (Mirošević, Faričić 2022: 114). Na kartama Habsburške Monarhije iz 19. stoljeća navodi se oblik imena *Valle Potplat*. Povremeno je nastanjena uvala, posebice tijekom ljeta.

Prâčovo (Prâcanô) zdřo nalazi se unutar zaljeva na južnoj strani. *Tresa* je između uvale *Gabričija* i *trese Pri bându*. Dvorječni je toponim sastavljen od pridjeva *Prâčovo ili Prâcanô* < *prasac* i imenice *zdřo* < *puzdro* pogrdno 'lice', 'obraz' (Milat Panža 2015: 359). Toponim je motiviran izgledom obale.

⁴¹ <https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search> (18.11.2023.)

⁴² <https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search> (18.11.2023.)

⁴³ <https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search> (18.11.2023.)

Präčjā se nalazi na istočnoj strani poluotoka Šäknja rât, između uvala Bâtīvna i Lövišća. Toponim je motiviran nazivom životinje – *prascem*. Dolazi od riječi **prasəc* > **prašč-* > *pračevina* (Lubiana 2008: 138), a na isti se način tvori i posvojni pridjev *pračja*.

Präpatnā je toponom motiviran nazivom biljke *paprat*, < psl. **paportb*⁴⁴. Nalazi se na sjevernoj strani otoka Korčule, između uvala Ložić i Mälā prihönja. Na habsburškoj karti iz 19. stoljeća zabilježena je kao *Valle Prapratna*, a na karti iz 1869. – 1887. zabilježen je nešto drugačiji oblik imena – *Prapnata*.

Pri bându je *tresa* koja se nalazi u Veloj Luci, između uvale *Böbovîšćā* i *trese Prâčevo* (*Präcanō*) *zdřo*. Dvorječni je toponom koji se sastoji od prijedloga *pri* 'pred' i imenice *banda* < mlet. *banda* 'strana' (Milat Panža 2015: 70).

Prîvala je poluotok koji se nalazi na sjeverozapadnom kraju otoka Korčule. Ime je prefiksalna složenica od *pri-* i *-vala* < mlet. *vale* (Milat Panža 2015: 460). Poznato je kako je *Prîvala* u povijesti bila pod nadzorom i vlasništvom JNA, a danas je pod vlasništvom MORH-a te je ulaz neovlaštenim osobama strogo zabranjen. Moguće je morskim putem doći u svaku od uvala ovoga poluotoka, međutim kopnenim putem to nije moguće. Potvrda ovoga toponima može se pronaći još u prikazu otoka Korčule iz druge polovice 16. stoljeća ili prve polovice 17. stoljeća, a bilježi se u istom obliku kao i danas *Privala* (Mirošević, Faričić 2022: 114).

Proîzd je otočić na sjevernoj strani izlaza iz zaljeva. Nalazi se zapadno od poluotoka Privale. Prema Skoku (1950: 205) toponom je „postverbal od projezditi (kroza što) koji se prvobitno odnosio na tjesno između otočića i Privale, upoređenje s nazivom tjesna između Šipana, Lopuda i Koločepa kod Dubrovnika Projездри, Проездара“. Danas je otočić vrlo popularan među domaćim stanovništvom, ali i uvelike među turistima zbog svoje prirodne ljepote. Godine 2007. proglašen je plažom godine na hrvatskom Jadranu, a često se nalazi u vrhu poznatih plaža⁴⁵. Nepoznati autor navodi ga i na prikazu otoka Korčule iz druge polovice 16. stoljeća ili prve polovice 17. stoljeća – *Proisd Scoglio* (Mirošević, Faričić 2022: 114).

Přvî škôj hrid je koja se nalazi sjeverno od prolaza *Vrâca*, sjeveroistočno od uvale *Bâtalo* na *Proîzdu* i sjeverozapadno od uvala *Kursâr*. Ime je motivirano položajem. Pridjev *prvi* kazuje da se *škôj* nalazi prvi na izlazu iz Vele Luke.

⁴⁴ <https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search> (24.11.2023.)

⁴⁵ <https://tzvelaluka.hr/hr/proizd> (24.11.2023.)

Pûnta Lozića nalazi se na sjevernoj strani otoka Korčule između uvala *Lozić* i *Mälā stîniva*.

Pûnta od nòvih pôstâ je rt koji se nalazi između uvala *Bočići* i *Mälā stîmenâ*, na sjevernoj strani otoka Korčule. Ime se sastoji od apelativa *punta* (vidjeti toponim *Dëbelâ pûnta*), a dio *od novih posta* se odnosi na ribarske pošte koje su među ribarima novije.

Pûnta Zànâvja rt je na sjevernoj strani otoka Korčule, između uvala *Mälô zànâvje* i *Vëlô zànâvje*.

Sèka od Bâčicē pličina je južno od uvale *Bâčvica*. Trorječni je toponim u kojem se vidi odnos *seke* ('pličine') prema uvali *Bâčvica*.

Sèka od Bâdnjenê pličina je koja se nalazi sjeveroistočno od uvale *Vëlâ bâdnjenâ*.

Sèka od Dûgëgâ râtâ nalazi se južno od rta *Dûgî rât*.

Sèka od Gùbešë pličina je koja se nalazi u smjeru jug-jugozapad u odnosu na otočić *Gùbešu*.

Sèka od Jëzînê sjeverozapadno je od uvale *Jëzîna*, a sjeveroistočno od hridi *Îzvânjskî škôj*.

Sèka od Krëmenjačë nalazi se u smjeru jug-jugozapad u odnosu na uvalu *Krëmenjača*.

Sèka od Krnjegâ râtâ pličina je koja se nalazi sjeverozapadno od rta *Krnjî rât*.

Sèka od Mårtina bôka sjeverno je od uvale *Mårtina bôk*.

Sèka od Pòplata nalazi se sjeverozapadno od uvale *Pòplât*, zapadno od uvale *Gôspinâ gârma* i sjeverno od *trese Pòluga*.

Sèka od Trîporâtâ pličina je jugoistočno od *Prâčjê*, istočno-sjeveroistočno od *Bâtîvnê* i južno-jugozapadno od *Širökê*.

Slâtina je uvala koja se nalazi s južne strane otoka Korčule, između uvala *Širökâ* i uvale *Nòvâ* koja teritorijalno pripada općini Blato. Ime dolazi od apelativa *slatina*, 'izvor slankaste vode uz more' (Šimunović 1980: 296).

Sokolić se nalazi između uvala *Mikulina lûkâ* i *Žalîć*, unutar zaljeva sa sjeverne strane. Dolazi od naziva za pticu sokol, odnosno njezine umanjenice s nastavkom *-ić*.

Spiliškā je uvala čije ime dolazi od apelativa *spila* 'špilja'. U *Toponimiji otoka Šolte* autorice (Marasović-Alujević, Ložić Knezović 2011: 415) navode kako je *spila* grecizam koji je došao do nas preko južne Italije, odnosno dolazi kao romanizam. Nalazi se na sjevernoj strani otoka Korčule, između uvale *Sprtiskā* i uvale koja teritorijalno pripada općini Blato – *Sridäčka*.

Sprtiskā je uvala koja se nalazi podno brda *Sprtisćā*, između uvala *Mälā bädnjena* i *Spiliškā*. Ime uvala vjerojatno je nastalo analogijom od imena brda ispod kojeg se nalazi. Ime *Sprtisćā* nastaje od imenice *sprtac* 'drveni kolac koji služi za podupiranje vinove loze' (Marasović-Alujević, Borovina 2022: 24).

Srđnji bīlī bōk jedna je od triju uvala koje se zajedno nazivaju *Bīlī bōci*. Uvala se nalazi na otočiću *Proždu*. Smještena je u sredini, između uvala *Zädnjī / Dönjī bīlī bōk* i *Vēlī bīlī bōk*. Ime je trorječno. *Srednji* se odnosi na položaj u sredini, između dviju susjednih uvala. Pridjev *bīlī* dolazi od bijelih ravnih stijena koje se nalaze u triju uvalama. *Bōci*, odnosno *bok* 'mala su (kamenita) uvala' (Šimunović 1980: 296).

Šaknja rāt je poluotok na jugozapadnoj strani otoka Korčule. U vlasništvu je Hrvatskih šuma, a privatne osobe ili tvrtke uzimaju područja u koncesiju. Cjelokupno područje je zatvoreno i pristup neovlaštenim osobama nije dopušten. Unutar toga područja, postoji i dio s lovištem gdje je žicom ograđena divljač (srne, jeleni, divlje svinje i mufloni). Dvorječni je toponim, a drugi dio imena *rat* apelativ je u značenju 'izduženi poluotok' (Šimunović 1980: 294). Marasović-Alujević i Borovina (2022: 24) u radu navode kako je moguće da je riječ o antropotoponimu Šahin. Toponim se navodi već u drugoj polovici 16. stoljeća ili prvoj polovici 17. stoljeća na prikazu otoka Korčule – *Scacanrat Di Raggion Della Mfca Comunita*. S obzirom na staro zabilježeno ime *Šakanrat* smatramo mogućim da je ime motivirano nazivom za morsku medvjedicu koja se nazivala *šakan*, **šaknja*.

Šenica gärma dvorječni je toponim, imena motiviranoga nazivom biljke *šenica* ('pšenica'). Prema kazivačima, moguće je da je garma tako nazvana i zbog svoje veličine jer je jako mala, kao zrno pšenice. Garma se nalazi na jugozapadnoj strani poluotoka *Privale*, između uvala *Krëmenjača* i *Kursär*, pred prolazom *Vrăca*.

Širökā je uvala na južnoj strani otoka koja se nalazi između *Tr̄iporātā* i *Slätinē*. Toponim je motiviran izgledom uvale, odnosno njezinom širinom.

Škōji od Stīnivē dvije su hridi koje se nalaze sjeverno od uvala *Mālā stīniva* i *Vēlā stīniva*. Hridi su do obale povezane pličinama.

Tārīta se nalazi na poluotoku *Prīvali*, između uvala *Mēja* i *Zēlenā trāvā* (*Zelenika*). Vinja (2004: 256) navodi kako ime dolazi iz ar. *tarida* 'tip broda koji se u 14. st. gradio u dubrovačkom brodogradilištu' te smatra kako je moguće da su po tom nazivu za brod nastali neki toponimi među kojima i ovaj.

Tōplīš je uvala koja se nalazi na poluotoku *Prīvali*. Smještena je između uvale *Mēja* i rta *Dūgī rāt*. Uvala se nalazi u dobroj zavjetrini pa je moguće da je zbog smještaja i orijentacije, prema svojoj osobini dobila ime.

Trīpōrte su tri uvale na južnoj strani otoka Korčule, kojima su imena redom od zapada prema istoku *Prāčjā*, *Lōvīšća* i *Trīpōrte*. Složenica je dvije riječi – *tri* i *porte*. *Tri* je broj, a *porat* (m. r. jd.) je posuđenica iz mletačkoga 'luka' (Marasović-Alujević, Lozić Knezović 2018: 46). Toponim se na putokazima i kartama sve češće pojavljuje u standardiziranom obliku *Tri luke*.

Tūdorovica se nalazi unutar zaljeva na sjevernoj strani između *Žūvelića bōka* i *Mikulina lūkē*. Ime je antroponimnoga postanja, tvoreno toponimiskim sufiksom. Dolazi od prezimena Tudor i označava pripadnost nekom Tudoru.

Tvērdā je uvala na sjevernoj strani poluotoka *Šāknja rāt*. Nalazi se između uvala *Tvēdnō dāncē* i *Gārma*. Toponim je vjerojatno motiviran osobinom teško pristupačna terena, a sam toponim motivirano je nastanak imena susjedne uvale *Tvēdnō dāncē* i brda iznad uvale – *Tvēdana glāvā*.

Tvēdnō dāncē nalazi se na poluotoku *Šāknja rāt*, između uvala *Tvērdā* i *Nūtnā*. Dvorječni je toponim tvoren od posvojnoga pridjeva *tvrdno* i apelativa *dance*.

Unūtarnjā sēka od Proīzda nalazi se jugozapadno od *Vānjskē pūnte*.

Vānjska pūnta je zapadni najistureniji rt otočića *Proīzda*, kao što i pridjev u imenu to naglašava – *vānjska*.

Vānjska sēka od Proīzda pličina je smještena zapadno-jugozapadno od *Vānjskē pūnte*.

Vēlā bādnjenā uvala je koja se nalazi između *Vēlē stīmenē* i *Klāčine*. Dvorječno ime u svom prvom dijelu upućuje na veličinu uvale u odnosu na uvalu *Mālā bādnjenā*.

Vělā češvīnova nalazi se između uvala *Pod ôrsan* i *Mälā češvīnova*. Pogledati toponim *Češvīnova*.

Vělā lučīca uvalica je u uvali *Pöplät*. Nalazi se između *Mälē lučice* i *trese Črjenīca*. Pogledati toponim *Mälā lučīca*.

Vělā prīhōnja uvala je na sjevernoj strani otoka Korčule, između uvala *Mälā prīhōnja* i *Mälō zänāvje*. Pogledati toponim *Mälā prīhōnja*.

Vělā stīniva nalazi se južno od hradi *Škōji od Stīnivē*. Pogledati toponim *Mälā stīniva*.

Vělā sträčīnčica uvala je unutar zaljeva na sjevernoj strani, između uvale *Mälā sträčīnčica* i rta *Bâd*. Pogledati toponim *Mälā sträčīnčica*.

Vělā střmenā nalazi se između uvala *Mälā střmenā* i *Vělā bädnenā*. Pogledati toponim *Mälā střmenā*.

Vělā tänkärācā na sjevernoj je strani otoka Korčule, između uvala *Mälā tänkärācā* i *Pod ôrsan*. Pogledati toponim *Mälā tänkärācā*.

Vělā trstenā nalazi se na poluotoku *Šäknja rât*, između uvala *Mälā trstenā* i *Bućice*. Pogledati toponim *Mälā trstenā*.

Vělī bīlī bôk uvala je na otočiću *Proïzdu*. Smještena je između rta *Dëbelā pûnta* i uvale *Srëdnjī bīlī bôk*. Pogledati toponim *Srëdnjī bīlī bôk*.

Vělī pèlegrīn nalazi se između uvala *Mälā sträčīnčica* i *Mälī pèlegrīn*. Pogledati toponim *Mälī pèlegrīn*.

Vělō dāncè je rt na poluotoku *Šäknja râtù*, jugoistočno od hradi *Čancīr* i uvala koja se nalazi također na poluotoku *Šäknja râtù*, između rta *Vělō dāncè* i uvale *Mälō dāncè*. Pridjev *velo* odnosi se na veličinu rta.

Vělō zänāvje uvala je koja se nalazi između *Žükovē* i *Pûntē Zänāvjā*. Pogledati toponim *Mälō zänāvje*.

Vrāca su „morski prolaz iz većeg u manje more“ (Šimunović 1980: 295). Nalaze se između *Prívale* i *Proïzda*, a prolazom iz smjera jug-sjever prelazi se iz zatvorenoga mora u zaljevu u otvoreno more sa sjeverne strane otoka Korčule, prema *Ízvānskīm škōjima* i otoku Hvaru.

Vrānīne su rt koji se nalazi unutar zaljeva s južne strane. Rt je smješten između uvala Češvīnova i Gōspinā gārma. Ime dolazi od ptice *vrana*, u obliku je posvojnoga pridjeva u množini.

Zàdnjī / Dònjī bīlī bōk nalazi se na otočiću *Proizdu*, između rta *Vānjska pūnta* i uvale *Srēdnjī bīlī bōk*.

Zāklōpātīca je apelativ u značenju 'uvala s uskim od vjetra zaštićenim vratima' (Šimunović 1980: 296). Riječ je o imenu koji se odnosi na područja na dvije lokacije, sa sjeverne strane otoka Korčule između uvala *Märtina bōk* i *Měja* te s južne strane otoka Korčule zatvorene (*zakopljena*) rtom *Kjūč*.

Zapadna sēka od Kāmenjāka nalazi se zapadno od otočića *Kāmenjāk*.

Zēlenā trāvā ili **Zelenīka** toponim je motiviran nazivom biljke *zelenika* 'rod vazdazelenih grmova (*Phillyrea*) iz porodice maslina (*Oleaceae*), a raste u sredozemnom području⁴⁶. Područje se nalazi na sjevernoj strani poluotoka *Prīvale*, između uvala *Tārīta* i *Jēžīna*.

Zlā pūnta rt je koji se nalazi između uvala *Zūbača vāla* i *Plītvine*. Ime je motivirano osobinom *punte* koja nije naklona moreplovциma.

Zūbača vāla uvala je koja se nalazi istočno od rta *Zlā pūnta*. Motivacija je prema izgledu obale, odnosno stijena koje su *nazubane*. Uvala je stalno nastanjena.

Žalīć se nalazi unutar zaljeva na sjevernoj strani između uvala *Sokolić* i *Plītvine*. Umanjenica je od *žal(o)* u značenju 'plitka obala s oblucima' (Šimunović 1980: 293).

Žūkova je ime područja motivirano nazivom biljke *juka* < lat. *juncus* (Skok 1950: 205). Područje se nalazi između uvala *Vēlō zānāvje* i *Češvīnova* na sjevernoj strani otoka.

Žūveliċa bōk dvorječni je toponim motiviran prezimenom čestim u Veloj Luci – Žuvela i apelativom *bok*. Smješten je na sjeveru unutar zaljeva, između uvala *Fūžā* i *Tūdorovica*.

⁴⁶ https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=f15IXBV%2B (27.11.2023.)

7. TOPONIMIJA OPĆINE BLATO

7.1. Popis toponima

U idućim potpoglavlјima naveden je popis toponima Općine Blato prema vrsti toponima – uvale, otočići i hridi, poluotoci, rtovi, pličine i *trese*. Broj toponima je sljedeći: 35 uvala, 20 otočića i hridi, 2 poluotoka, 4 rta, 9 pličina i 3 *trese*. Ukupan broj toponima na području Općine Blato je 73. Prilikom određivanja imena korištene su geografske karte⁴⁷ i katastarski plan⁴⁸, a veliku ulogu imali su kazivači: Ivan Oreb Mingurin, Ivan Damjanović Bragadin (rođ. 1991.), Dinko Sardelić Dine i Franko Jurković.

7.1.1. Uvale

Blàca
Bočić
Bôk
Boròva
Brîstva
Brûsje
Črnja lûkâ
Dâncâ
Dânce
Dòlačac
Dùbokâ
Gardarié
Gârma
Grdâča
Gřšćica
Izměta
Jelîn bök
Kafitârije
Kûrija
Lozîca
Lučîca
Mâlâ prižba
Mâlâ žùkova
Mâlî zâglâv
Nâplövac
Nòvâ
Podjâmje

⁴⁷ <https://www.google.com/maps> (5.11.2023.); <https://tzvelaluka.hr/hr/interaktivna-karta> (5.11.2023.)

⁴⁸ <https://oss.uredjenazemlja.hr/map> (5.11.2023.)

*Popôvratak
Prigradica
Sridäčka
Vëlã prízba
Vëlã žükova
Vëlî zäglâv
Žâjkova
Žalîć*

7.1.2. Otočíci i hridi

*Bâd
Blàca
Cřklica
Čerîn
Dubrovnjâk
Gredîca
Gübeša
Kosôr
Lükovac
Mälî přznjâk
Näplôvci
Öbljâk
Ötočac
Plòčica
Srìdnjâk
Stùpa
Trstenîk
Vëlî přznjâk
Vrhovnjâk
Zvirìnovik*

7.1.3. Poluotoci

*Príšcäpac
Ratâk*

7.1.4. Rtovi

*Borôv rt
Gřškî rât
Oćesâk
Vinâčac*

7.1.5. Pličine

Mälā sëka

Sëka od Črnja lükë

Sëka od Gṛdačē

Sëka od Kösora

Sëka od Lükōvca

Sëka od Nad ògradē

Sëka od Vrhovnjäka

Tädotova sëka

Vëlā sëka

7.1.6. Trese

Karbūnì

Nad ògradu

Pod Kántilišća

7.2. Klasifikacija toponima prema motivaciji

1. Toponimi motivirani geomorfološkim obilježjima zemljopisnoga objekta

1.1. Zemljopisna imena u toponimiji

1.1.1. Odrazi zemljopisnih imena u toponimiji su: *Bâd* 'podvodni greben', 'plićina' (Šimunović 1980: 294), *Bočić* 'mala kamenita uvala' (Šimunović 1980: 296), *Bôk* 'mala kamenita uvala' (Šimunović 1980: 296), *Dâncà* 'najdublje mjesto u moru' (Šimunović 1980: 295), *Dâncë* 'najdublje mjesto u moru' (Šimunović 1980: 295), *Dölačac* < *dolac* 'teren nižega nivoa u odnosu na susjedne; manja krška udolina, krška ponikva' (Marasović-Alujević, Ložić Knezović 2014: 66), *Gârma* 'rasjedlina' 'pećina uz more' (Šimunović 1980: 294), *Lučica* < *luka* 'uvala', 'pristanište' (Šimunović 1980: 296), *Ötočac* < *otok*, *Ratâk* 'oštiri poluotok' (Šimunović 1980: 295), *Žalć* < *žâl* 'plitka obala s oblucima' (Šimunović 1980: 294).

1.1.2. Toponimiske metafore su: *Kosôr*, *Plöčica*, *Stüpa*.

1.2. Toponimi s obzirom na razmještaj, oblik i izgled tla ili vode

1.2.1. Toponimi nastali prema smještaju zemljopisnoga objekta su: *Čerîn*, *Nad ògradu*, *Pod Kántilišća*, *Podjâmje*, *Popôvratak*, *Prìgradica*.

1.2.2. Toponimi koji se odnose na oblik i površinska svojstva tla su: *Črnja lükä, Dübokä, Izmëta, Kafitärije, Karbünì, Öbljäk, Príšćäpac, Vinäčac.*

1.2.3. Toponimi koji se odnose na izgled, sastav i osobitost područja tla ili vode: *Bläca, Brüsje, Gredica, Näplövac.*

1.3. Toponimi određeni položajem ili odnosom prema drugim toponimima su: *Mälä Prízba, Mälä sëka, Mälä žükova, Mälí přžnjäk, Mälí zäglâv, Növâ, Sëka od Črnja lükë, Sëka od Grädačë, Sëka od Kösora, Sëka od Lükövca, Sëka od Nad ögradë, Sëka od Vrhovnjäka, Sridäčka, Srïdnjäk, Vëlä prízba, Vëlä sëka, Vëlä žükova, Vëlí zäglâv, Vëlí přžnjäk, Vrhovnjäk.*

1.4. Toponimi motivirani nazivima biljaka i biljnih zajednica su: *Boröva, Brïstva, Dubrovnjäk, Ložïca, Lükovac, Trstenik.*

1.5. Toponim nastao prema drugim toponimima je: *Bläca, Borôv rt, Näplövci.*

2. Kulturnopovijesni toponimi

2.1. Toponimi u vezi s mjesnom povijesću i predajama su: *Grdäča, Gršcica, Grškî rât, Gübeša, Kûrija.*

3. Toponimi antroponimnoga postanja

3.1. Višerječni toponimi antroponimnoga postanja

3.1.1. Toponim od antroponima i toponimijske metafore je: *Jelín bök.*

3.1.2. Toponim od antroponima i apelativa je: *Tädotova sëka.*

4. Toponimi nejasna postanja ili motivacije su: *Crklica, Gardarić, Oćesák, Zvirinovik, Žajkova.*

7.3. Apelativi zastupljeni u toponimiji

Prema Šimunovićevu radu *Apelativne geografske oznake u vezi s morem* (1980), apelativi zastupljeni u obalnoj toponimiji Blata su:

bad – podvodni greben, pličina

bok/bočić – 'mala kamenita uvala'

dance – 'najdublje mjesto u moru'

dolac – 'morphološki oblik krša', 'okruglasta krška vrtača' (Marasović-Alujević, Lozić Knezović 2018: 22)

garma – 'rasjedlina', 'pećina uz more'

luka – 'uvala', 'pristanište'

naplav – 'naplavljen pjesak na obali'

ploča – 'ravna kamena obala'

priježba/prižba – 'stješnjenje kopna između dviju voda'

punta – 'rt'

pržina – 'pjeskovita zemlja uz more'

rat/ratak – 'izduženi poluotok', 'oštiri poluotok'

seka – 'pličina'

zaglav – 'oblo brdo kao rt', 'glavati rt koji zaklanja uvalu'; 'uvala zaštićena brežuljkastim rtom'

žal(o) – 'plitka obala s oblutcima'

7.4. Klasifikacija toponima prema strukturi tvorbe

7.4.1. Jednorječni toponimi

Jednorječni jednostavni toponimi su: *Bâd, Bôk, Dâncă, Dâncë, Gârma, Kosôr, Kûrija*.

Jednorječni izvedeni toponimi su: *Blâca, Bočiće, Boròva, Brîstva, Brûsje, Cîrklica, Čerîn, Dölačac, Dubrovnjâk, Gardarić, Grdâča, Gredîca, Gršćica, Gübeša, Kafitârije, Karbûnî, Lozîca, Lučîca, Lükovac, Nâplövac, Nâplövci, Öbljâk, Oćesâk, Ötočac, Plöčica, Ratâk, Sridâčka, Srđdnjâk, Stùpa, Trstenîk, Vinâčac, Vrhovnjâk, Zvirînovik, Žâjkova, Žaňić*.

Jednorječni pridjevni toponimi su: *Dübokâ, Izmëta, Nòvâ*.

Jednorječni afiksalni toponimi su: *Podjâmje, Popôvratak, Prigradica, Prišćâpac*.

7.4.2. Dvorječni toponimi

Dvorječni toponimi s pridjevom i imenicom su: *Borôv rt*, *Črnja lükä*, *Gřškī rât*, *Jělín bök*, *Mälä sëka*, *Mälä prížba*, *Mälä žükova*, *Mälí přžnják*, *Mälí zāglâv*, *Tädotova sëka*, *Vělā prížba*, *Vělā sëka*, *Vělā žükova*, *Vělí přžnják*, *Vělí zāglâv*.

Dvorječni toponimi s prijedlogom i imenicom su: *Nad ögradu*, *Pod Kântilišća*.

7.4.3. Trorječni toponimi

Trorječni toponimi s prijedlogom su: *Sëka od Grdačē*, *Sëka od Kösora*, *Sëka od Lükövca*, *Sëka od Vrhovnjâka*.

7.4.4. Višerječni toponimi

Višerječni toponimi s prijedlogom su: *Sëka od Črnja lükë*, *Sëka od Nad ögradē*.

7.5. Etimologije toponima

Bâd je hrid, vrlo blizu obali, skoro poput isturenoga rta. Nalazi se na južnoj obali otoka Korčule, zapadno od uvale *Izmëta*. Šimunović (1980: 294) navodi da je bad 'podvodni greben', 'pličina'. U toponimiji Općine Vela Luka kazivač Ivan Oreš naveo je kako je *bad* 'plitka niska duga punta'. Marasović-Alujević i Lozić Knezović (2014: 39) prenose „Vidović (1984:11) navodi i značenje '*roccia, rupe nel mare secca, bad...* di je plitko uz kraj, morski briješ što uopće ne viri iz mora, hrid, kamen u moru“.

Bläca su područje, uvala, ali i otočić sjeverno od uvale. Nalaze se na granici između Općine Blato i Općine Smokvica na sjevernoj obali otoka Korčule. Deminutiv je nastao <*blatca* < *blato*, a oblik je *pluralia tantum* (Skok 1950: 179, 214). Toponim se odnosi na izgled i sastavi tla, a nastao je „po dugoj prodolini kojom se slijevaju bujice za vrijeme velikih kiša te odnose zemlju stvarajući blato“ (Marasović-Alujević, Borovina 2022: 9). Potvrda ovoga toponima seže u drugu polovicu 16. ili prvu polovicu 17. stoljeća kada ga je zabilježio nepoznati autor u prikazu otoka Korčule – *Blazza* (Mirošević, Faričić 2022: 114).

Bočić je mala uvala koja se nalazi na sjevernoj strani otoka Korčule i nastanjeni je dio uvale *Prigradica*. Apelativ je *bok* 'mala kamenita uvala' (Šimunović 1980: 296).

Bôk se nalazi na otoku *Zvirinoviku*. Otok se nalazi na jugu, a uvala gleda prema sjeveru, odnosno prema *tresi Karbuni*. Vidjeti toponim *Bočić*.

Borôv rt smješten je na sjeveru otoka Korčule, između uvala *Borôva* i *Žajkova*. Dvorječni je toponim i sastoji se od posvojnoga pridjeva *borov* s obzirom na zapadno smještenu uvalu *Borôva* te od apelativa *rt*.

Borôva je uvala, a nalazi se između uvale *Sridâčka* i rta *Borôv rt*. Toponim je motiviran pridjevom ženskoga roda fitonimnoga postanja <*bor* (*pinus*)>.

Brîstva je jednorječni toponim motiviran fitonimom *brist* (brijest) 'bjelogorična listopadna stabla' (*Ulmus*)⁴⁹. Riječ je o uvali smještenoj na sjevernoj obali otoka Korčule, između rta *Gřskî rât* i uvale *Lozîca*. Već dugi niz godina u uvali se nalazi pogon brodogradilišta Radež. Također u uvali završava i melioracijski tunel Blatsko polje – Bristva iz austrougarske, napravljen 21. veljače 1912. godine, a kojim je isušeno periodičko jezero dužine 2 km, površine 1,24 km². Sve dok se nije izgradio tunel, jezero bi ljeti presušilo, a zimi poplavilo.⁵⁰ Toponim se bilježi na austrougarskoj karti iz 19. stoljeća – *Porto Bristua*.

Brûsje je uvala koja se nalazi na južnoj obali, a poviše koje je brdo i dolac *Brûsje*. Dolazi od riječi *brus*. „Današnjim apelativom brus, koji danas znači: 'oruđe za brušenje', ne može se objasniti otočki toponim. Moramo uzeti starije značenje 'kamen' = *petra*, kako je riječ zabilježena u dalmatinskim listinama.“ (Skok 1950: 265)

Crklica je otočić koji se nalazi na južnoj obali otoka Korčule, južno od poluotočića *Ratâk*. Na internetskoj stranici TZO Blato navodi se kako je „Crklica nekada bila stanište muflona“⁵¹.

Carkulôta *predio na Vrgadi*. *Dalmatski prežitak od lat. CIRCULATA, sa znakovima ranoga posudivanja u hrvatski* (druga palatalizacija, romansko e (< lat. į) odraženo kao a (...) i sa sačuvanim bezvučnim okluzivom -t-. Nije usamljen u istočnojadranskoj toponimiji, usp. rt Krklant na Rabu, a s hrvatskim sufiksom i otočić Crklica kod Korčule. (Vuletić 2010: 10)

Toponim se navodi i na kartama iz 1869. – 1887. kao scg. *Čerklica*.

Čerîn je toponim motiviran smještajem hridi nastao od apelativa *čelina* (**Čelin* > *Čerin*). U 19. stoljeću hrid je na karti zabilježena kao scg. *Beretta*, a nalazi se južno od poluotočića *Ratâk*.

⁴⁹ https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=f15nWBY%3D (28.11.2023.)

⁵⁰ <https://www.blato.hr/vijesti-a/ostale-vijesti-a/obljetnica-proboja-prvog-melioracionog-tunela-u-austro-ugarskoj-monarhiji-tunela-blatsko-polje-bristva> (28.11.2023.)

⁵¹ <https://tzo-blato.hr/tzo/322-2-belvedere> (29.11.2023.)

Črnja lūkà je uvala koja se nalazi između uvale Žājkova i rta *Gṛškī rāt*. Dvorječni je toponim, sastoji se od pridjeva *črnja* i apelativa *luka* 'uvala', 'pristanište'. Prvi dio imena motiviran je sjenom koja pada s okolnih brda te do uvale dolazi malo sunčeve svjetlosti. U obliku ovoga pridjeva može se prepoznati čakavsko obilježje skupine *čr-*.

Dāncà se nalaze između uvale *Mālā prīzba* i uvale *Podjāmje*. Ime je motivirano apelativom *dance* 'najdublje mjesto u moru' (Šimunović 1980: 295). Na karti Habsburške Monarhije zabilježen je toponim *V. d'Anza*.

Dāncè je čest toponim na otoku Korčuli, a odnosi se na dvije uvale – uvalu između hridi *Bād* i uvale *Dūbokā* te uvalu između *Vēlē prīzbe* i poluotočića *Prīščāpac*.

Dōlačac je uvala koja se nalazi na jugu, istočno od uvale *Brūsje* te južno od kopnenoga područja *Dolāc od Brūsja*. Ime je nastalo s obzirom na susjedno neobalno područje *Dolāc* i tvoreno je sufiksom *-ac*.

Dūbokā se nalazi na južnoj obali otoka Korčule, unutar veće uvale *Gṛšćica*. Toponim je motiviran oblikom uvale. Pridjevni je krnji toponim. Nad uvalom se nalazi i istoimeni brdo.

Dubrovnjāk je hrid koja se nalazi istočno od otočića *Öbljāk*. „Rijedak toponim u otočkoj Dalmaciji“ (Skok 1950: 207), a motiviran je imenicom *dubrava* 'šuma'. Toponim se pojavljuje i na karti iz 1869. – 1887. u obliku *scg. Dobrovnjak*.

Gardarić je jednorječni toponim koji se odnosi na malu uvalu, odnosno *bok*. Moguće je da je ime motivirano imenom susjednoga brda jugozapadno od uvale – *Gradāc*. Ukoliko postoji veza između ova dva toponima, utoliko dolazi do metateze *-ra* u *-ar* i dodavanja sufiksa umanjenice *-ić*. Uvala se nalazi južno od hridi *Näplōvci* i istočno od uvale *Popōvratak*.

Gārma je vrlo čest toponim na otoku Korčuli, ali i na cijelom području Dalmacije. Uvala se nalazi na jugu, između uvala *Nōvā* i *Žalīć*. Zbog blizine velolučkom području, Velolučani su toponimu nerijetko dodavali i „oznaku“ pripadnosti – (*Gārma*) *od Nōvē* kako bi razlikovali brojne *garme*. Kako je toponim vrlo čest, dobro je i istražen. Dolazi iz ilirskoga **gurma*, a u prasrodstvu je s predrimskim **balma* 'spilja'. Šimunović (1980: 294) navodi značenje 'rasjedlina' ili 'pećina uz more'. Vinja (1998: 173) navodi „kad je na obali, najčešće je 'spiljski usjed'“. Toponim je potvrđen na karti Habsburške Monarhije – *valle Garma*.

Grdàča je uvala na južnoj obali otoka Korčule, smještena istočno od uvale Žalić. Nalazi se i jugoistočno od brda *Gràdac*. Marasović-Alujević i Borovina (2022: 13) navode kako je ime nastalo prema području u zaleđu, a prema pučkoj etimologiji povezuju toponom s pridjevom *grd* – „glavo, grubi ulaz, velike stijene gdje se skrivaju divlje svinje“. Međutim, ovaj toponom svoju potvrdu ima još u drugoj polovici 16. stoljeća ili u prvoj polovici 17. stoljeća na prikazu otoka Korčule (Mirošević, Faričić 2022: 114). Ime se tada pojavljuje kao *Gherda Luka* što se ipak ne može povezati sa susjednim toponom *Gràdac*, već se povezuje upravo s pridjevom *grd* 'ružan' < prasl. **gʷ̥r̥dʰ*⁵² ili u nekom smislu 'loš', u ženskom rodu *grda*. Uz pridjev na spomenutoj karti stoji i drugi dio imena – *Luka* koji se do danas izgubio. Jednorječni je toponom tvoren sufiksom *-ča*. Na karti Habsburške monarhije iz 19. stoljeća pojavljuje se ime *Gardazza*.

Gredica se nalazi sjeverno od hridi *Lükovac* i istočno od otočića *Vělī přžnjāk*. Umanjenica je imenice *greda* 'stijena ili kamenita kosa' (Šimunović 2005: 243). Na karti iz 19. stoljeća toponom je zabilježen kao *sc. Granice*.

Gřšćica je uvala sjeveroistočno od otočića *Kosôr*, između uvala *Dübokā* i *Podjāmje*. Skok (1950: 207) navodi da je toponom ime za „uvalu prema grčkim tragovima“. Područje iznad uvale naziva se *Gřškā glāvā*, a oba toponima motivirana su pridjevom *grčki*, što se povjesno može povezati s grčkim kolonijama na otoku Korčuli. Etnik je *Gřšćicē* – *Gřšćicar* (Milat Panža 2015: 149). Uvala je stalno nastanjena. Na povjesnim kartama uvala je označena kao *Porto Secco*, dok je samo nastanjeno područje uz obalu označeno kao *Geršćica*.

Gřškī rât rt je koji se nalazi na sjevernoj obali otoka Korčule, između uvala *Črnja lükā* i *Brīstva*. Ime je dvorječno – sastoji se od pridjeva *grški* i apelativa *rat*. Vidjeti toponom *Gřšćica*.

Gübeša je otočić koji se nalazi zapadno od otoka *Zvirinovika*. Ime potječe od riječi *guba*, zarazne kožne bolesti s kojom su se borili ljudi u prošlosti.

Izměta se nalazi na jugu otoka Korčule, sjeverno od otočića *Kosôr*. Isto ime nosi i brdo iznad uvale. Potječe od glagola *izmečāt* 'izbacivati', vjerojatno jer je uvala na udaru južnih vjetrova i more na obalu izbacuje, *izmeče* razne naplavine.

Jēlīn bök toponom je antroponimnoga postanja. Dvorječni je, sastoji se od posvojnoga pridjeva osobnoga imena *Jēlā* i apelativa *bok*.

⁵² https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=fV9lWRM%3D (29.11.2023.).

Kafitârije su tresa na jugoistoku otoka *Trstenika*. Obala je strma, more je duboko, a tu se nalazi i mala špilja u koju se može ući čak i manjim plovilom. Toponim je metaforičnoga postanja i odnosi se na oblik špiljice ili obale.

Karbûnî se nalaze na južnoj obali otoka Korčule, sjeveroistočno od otoka *Zvirinovik*. Toponim je jednorječan množinskoga lika. Ime nastaje prema riječi *karbûn* 'ugljen' < mlet. *carbon* (Milat Panža 205: 192). Područje je nastanjeno.

Kosôr je otočić koji se nalazi na jugu, jugozapadno od uvale *Gršćica*. Toponim ima značenje 'kosijer'. Ime je metaforičnoga postanja, motivirano oblikom otočića.

Kûrija se nalazi na sjevernoj obali otoka Korčule, između uvala *Prigradica* i *Popôvratak*. Dolazi od riječi iz mlet. *curia* 'u našim krajevima, velika kuća, ob. prizemnica ili jednokatnica s imanjem'⁵³. Marasović-Alujević i Borovina (2022: 17) navode kako se u uvali nalaze zidine dvora koji su zvali *Carina*.

Lozîca je uvalica koja se nalazi na ulazu u uvalu *Brîstva*. Toponim je jednorječan i fitonimnoga je postanja (< *lozâ* 'trajna biljka puzavica (*Vitis*) iz porodice lozica (*Vitaceae*), plod joj je grožđe'⁵⁴).

Lučîca je čest toponom na našoj obali. Ime je motivirano apelativom *luka*. *Lučica* se nalazi sjeverno od otočića *Ötočac*.

Lükovac je otočić smješten jugoistočno od otočića *Vëlî přžnjâk*. „Teže je razumljiv naziv Lukovac za otočiće. Ovaj naziv dolazi vrlo često i na kopnu“ (Skok 1950: 222). Marasović-Alujević i Lozić Knezović (2014: 49) navode da je toponom *Lükövci* metaforična postanja nastao prema obliku stijena (*luk*) i da se odnosi na područje iznad *Kavâla*, na dijelu južne obale otoka Šolte, koje karakteriziraju visoke okomite stijene bez uvala.

Mälâ prižba stalno je nastanjena uvala. Često se naziva samo **Prižba**. Nalazi se na južnoj obali otoka Korčule. Vinja (2004: 86) navodi: „Lik postoji i kao apelativ *prižba* sa značenjem 'prevlaka, uzak prolaz'“. Šimunović (1980: 295) također piše o ovom apelativu, svrstava ga u prevlake i navodi značenje 'stješnjenje kopna između dviju voda'. Upravo tako *Prižba* i izgleda. Prolaz od *Mälê prižbē* do *Vëlê prižbē* vrlo je uzak, a čini dio poluotočića *Ratâk*. Toponim se često pojavljuje na ovom području (npr. na Lastovu – *Prežba*). Na karti iz

⁵³ <https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search> (1.12.2023.)

⁵⁴ https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=e15hWxg%3D (1.12.2023.)

19. stoljeća toponim se javlja u obliku *Prisba*. U knjizi *Portolano del mare Adriatico* navodi se ime *Porto de' Tre Pozzi*.

I pieleghi poi hanno accesso nel piccolo seno che rimane a Maestro della medesima punta Pratach, il quale si chiama il porto de' Tre Pozzi. (...) Il suo ingresso truovasi di fronte al passaggio fra gli scogli Cossod e Stuppa; è il luogo si riconosce per alcune case e pei coltivati che stanno intorno alla sua riva interna. (Marieni 1830: 385)

Mälā sèka je plicina koja se nalazi sjeveroistočno od uvale *Prigradica*. Dvorječni je toponim koji je nastao u odnosu na drugi, odnosno na toponim *Vëlā sèka*. Razlika je u dubinama *seka*.

Mälā žùkova nalazi se između uvale *Vëlā žùkova* i trese *Nad ògradu*. Toponim je fitonimnoga postanja motiviran nazivom biljke *juka* < lat. *juncus* (Skok 1950: 205).

Mälī přnják je otočić na južnoj strani otoka Korčule. Nalazi se sjeverozapadno od otočića *Vélī přnják* i jugoistočno od otočića *Trstenik*. Toponim se odnosi na sastav obale, odnosno na 'pjeskovitu zemlju' – *přzinu* (Šimunović 1980: 294).

Mälī zāglāv je toponim na jugu otoka Korčule. Sjeverno je od otočića *Lükovac* i hridi *Gredica*. Na uvalu se nastavlja istoimeni rt. *Zaglav* je apelativna geografska oznaka za 'glavati rt koji zaklanja uvalu' (Šimunović 1980: 295), a upravo je takva izgleda.

Nad ògradu je treska koja se nalazi na sjeveru, istočno od uvale *Bläca*. Moguće da je riječ o nekada ogradijenom prostoru.

Naplòvac se nalazi na sjevernoj strani. Marasović-Alujević i Borovina (2022: 19) navode da je ovaj toponim „ime područja uz more nastalo prema osobitosti vlažnoga terena s muljem, naplavom 'naplavljениm pijeskom'“. Isto tako i Šimunović (1980: 297) navodi: „naplavljjen pijesak na obali“.

Naplòvci su hridi koje se nalaze sjeveroistočno od istoimene uvale. Pogledati toponim *Naplòvac*.

Nòvà je smještena na jugu, sjeverno od otočića *Trstenika*. Krnji je toponim, a upućuje na starost u odnosu na susjedni referent.

Öbljak je otočić južno od uvale *Dòlačac*. U imenu ima slavenski nastavak *-jak*, karakterističan za jadranske otoke (Marasović-Alujević, Lozić Knezović 2014: 156). Toponim potječe od pridjeva *obao* (Marasović Alujević, Grgurinović 2011: 17). Motiviran je oblim oblikom otočića. Potvrde toponima nalaze se još u kartama Habsburške Monarhije u tri varijante – sc. *Obiak*, scg. *Obljak* i scg. *Objak*.

Oćesàk je rt na sjeverozapadnom dijelu otoka *Zvirinovika*. Nalazi se južno od uvale *Jēlīn bök* i jugoistočno od uvale *Vēlī zāglāv*. Motivacija je imena neprozirna.

Ötočac se nalazi zapadno-jugozapadno od poluotočića *Vinäčac*. Ime je motivirano deminutivom apelativa *otok*, tvoren sufiksom *-ac*. Marieni (1830: 384) opisuje cijelu obalu otoka Korčule pa tako i ovaj otočić: „Chi vi venisse dalla parte orientale s'accosterà al Bertovgnak, e s'isinuerà nel canale a mano sinistra di un altro scoglio nominato l'Otociaz unito alla costa con una trave di noce 14 piedi sott'acqua.“

Plöčica je otočić koji se nalazi u Korčulanskom kanalu. Ime dolazi od apelativa *ploča* dodavanjem sufiksa *-ica*. „Apelativ *ploča* dalmatoromanski je leksički ostatak grčkoga podrijetla (grč. *πλάξ*)“ (Marasović-Alujević, Ložić Knezović 2018: 56). Ime je motivirano izgledom otočića koji je plosnat, ravan i izgleda kao ploča. Na otočiću se nalazi i istoimeni svjetionik koji se danas koristi u turističke svrhe. Otočić ima usku prevlaku, a za vrijeme plime, prevlaka je nerijetko poplavljena te nije moguće doći sa sjeverozapadnoga dijela otočića (gdje se nalazi svjetionik) na jugoistočni dio otočića. Na karti Habsburške monarhije navodi se u obliku *scg. Planchetta (Ploča)*, a na karti iz 19. stoljeća navodi se i da pripada današnjoj općini Blato (*zur gmd. Blatna*).

Pod Kântilišća je tresa ispod istoimenoga brda *Kântilišća*, zapadno od *Prigradice*. Ime *Kantilišća* dolazi od apelativa „*katun* < predrim. **canthus* 'stijena', rom. *canto* 'obronak', < lat. *canthus*, terminom rumunjskoga podrijetla sa značenjem 'povremeno pastirska naselje uz pasište na koje se stoku izvodi preko ljeta'“ (Marasović-Alujević, Borovina 2022: 15). Stalno su nastanjeno područje.

Podjāmje je uvala koja se nalazi na južnoj obali otoka Korčule.

Popôvratak se nalazi južno od hridi *Naplōvci*. Marasović-Alujević i Borovina (2022: 21) navode kako je izvorni oblik *Poporatak* te da je riječ o imenu s prefiksom koji upućuje na položaj. Smatramo da je toponim sraslica dviju riječi – posvojnoga pridjeva *popov* i apelativa *ratak* i upućuje na vlasništvo.

Prigradica je stalno nastanjena uvala koja se nalazi na sjevernoj obali otoka Korčule. Prefiksalna je složenica koja dolazi od riječi *prigrada*, a odnosi se na poljoprivredni termin – 'pregrađeni prostor u kojemu obitava stoka'. U kartama Habsburške monarhije toponim je naveden u obliku *Prigadica* (stanovnici Blata i Prigradice i danas vrlo često skraćuju toponim i nazivaju ga *Prigadica*).

Pršćapac je poluotočić koji se nalazi na južnoj obali, sjeveroistočno od otočića *Vrhovnjaka*. Toponim je motiviran položajem u odnosu na otočić koji je uskom prevlakom spojen s obalom. Marasović-Alujević i Borovina (2022: 22) navode kako je ime nastalo „po položaju otočića Škojić koji je 'naslonjen, premošten' na obalu.“ Skok (1950: 206) spominje isti toponom na otoku Lastovu, ali u obliku *Priještap*. Korčulanski je poluotočić povremeno nastanjen.

Ratāk je poluotočić koji je spojen s uvalama *Mälā* i *Vēlā prižba*. U imenu je umanjenica apelativa *rat*. Marieni navodi u svojoj knjizi *Portolano del mare Adriatico* toponom *Pratach* kao rt – „*I pieleghi poi hanno accesso nel piccolo seno che rimane a Maestro della medesima punta Pratach, il quale si chiama il porto de' Tre Pozzi.*“ (Marieni 1830: 385)

Sèka od Črnja lūkà je pličina koja se nalazi sjeverno od uvale *Črnja lūkà*. Vidjeti toponom *Črnja lūkà*.

Sèka od Grdače nalazi se južno od uvale *Črnja lūkà*. Vidjeti toponom *Grdāča*.

Sèka od Kösora je pličina koja se nalazi zapadno od otočića *Kosôr*. Vidjeti toponom *Kosôr*.

Sèka od Lükōvca nalazi se zapadno od otočića *Lükovac*. Vidjeti toponom *Lükovac*.

Sèka od Nad ògradë je pličina koja se nalazi sjeveroistočno od *trese Nad ògradu*. Vidjeti toponom *Črnja lūkà*.

Sridàčka ili *Sridàška* uvala je koja se nalazi na sjevernoj obali otoka Korčule. Ime se odnosi na položaj uvale u odnosu na susjedne.

Srđnjāk je otočić pokriven gustom šumom koji se nalazi između otočića *Crklica* i *Vrhovnjāk*. Ime otočića odnosi se na njegov položaj između dvaju otočića. Otočić spominje Marieni (1830: 384) zajedno s ostala dva otočića (*Crklica* i *Vrhovnjāk*): „*Gli altri tre sono lo Zrucchizza, lo Srignak e il Bertovgnak; e ciascuno gira forse duet erzi di miglio.*“

Stùpa je otočić koji se nalazi zapadno od otočića *Crklica*. Ime potječe od apelativa *stupa* < *stup* 'hrid' < **st̥lbъ* (Šimunović 2005: 239). Na karti iz 19. stoljeća toponom se navodi u obliku *Sc. Stuppa*. Na otočiću se gnijezde ptice kormorani⁵⁵.

⁵⁵ <https://tzo-blato.hr/tzo/322-2-belvedere> (4.12.2023.)

Tädotova sëka je pličina koja se nalazi sjeverno od trese Nad ògradu. Dvorječni je toponim antroponimnoga postanja. Posvojni pridjev *Tädotova* dolazi od obiteljskoga blatskog nadimka *Tädo*. Prema kazivaču Sardeliću, toponim je nastao jer se pličina nalazi u istoj ravnini kao i područje na kopnu u vlasništvu obitelji *Tädo*.

Trstenik je otok koji se nalazi južno od uvale *Nòvà* i sjeverozapadno od otočića *Mälī pŕžnják*. Fitonimnoga je postanja, motiviran nazivom biljke *trstika*, *trska* što je 'visoka višegodišnja biljka (*Phragmites communis*) iz porodice trava (*Gramineae*), koja raste uz vodu, ima šupalj šib'⁵⁶. Toponim je tvoren sufiksom *-ik*. Iako teritorijalno pripada Općini Blato, otok je u većinskom posjedu stanovnika Vele Luke. Potvrdu toponima nalazimo u knjizi *Portolano del mare Adriatico*. Toponim *Trstenik* je *Terstenich*, ali spominje i velolučki toponim *Chincia – Kjūč* (vidjeti toponim *Kjūč*). „*Il primo, il maggiore si tutti, chiamasi il Terstenich, ed è 220 passi vicino alla punta Chincia e lungo mezzo miglio.*“ (Marieni 1830: 382)

Vélā prižba je uvala koja se nalazi istočnije od uvale *Mälā prižba*. Vidjeti toponim *Mälā prižba*.

Vélā sëka pličina je koja se nalazi sjeverno od trese *Pod Kântilišća*. Ime se odnosi na dubinu, odnosno na istočniju pličinu *Mälā sëka*.

Vélā žùkova nalazi se na sjevernoj obali otoka Korčule, zapadno od uvale *Mälā žùkova*. Vidjeti toponim *Mälā žùkova*. Uvala je povremeno nastanjena.

Vélī pŕžnják stalno je nastanjen otočić. Nalazi se jugoistočno od otočića *Mälī pŕžnják*. Kao i *Trstenik*, otok teritorijalno pripada Općini Blato, međutim stanovnici te vlasnici zemljišta i objekata na otoku, većinom su Velolučani. Vidjeti toponim *Mälī pŕžnják*.

Vélī zāglâv uvala je na južnoj obali. Vidjeti toponim *Mälī pŕžnják*.

Vinàčac je rt koji se nalazi na granici općina Blato i Smokvica. Na južnoj je obali otoka Korčule, istočno od otočića *Ötočac*. Ime potječe od pridjeva < cls. *vinьnъ* ‘kriv’. Marasović-Alujević i Borovina (2022: 25) navode: „*Vinacac* u značenju ‘vjenčić’ česta je metafora u toponimiji“. Stanovništvo je mješovito, a područje je stalno nastanjeno.

⁵⁶ https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=f19IXBJ6 (4.12.2023.)

Vrhovnjāk je posljednji otočić u nizu južno od *Pržbē* i *Pršćapca*. Ime je motivirano položajem otočića koji se nalazi „na vrhu“. Marieni (1830: 384) u svojoj knjizi otočić imenuje *Bertovgnak*. Otočić je šumovit, a navodno na njemu ima i zečeva⁵⁷.

Zvirinovik je otok koji zaklanja *tresu Karbūni*. Toponim nije jasne motivacije. Prema prepostavci, dolazi od imenice *zvir* 'ptica' (Milat Panža 2015: 489). Moguće je i da su stanovnici na otok odvodili neke životinje. „Zabilježiti treba još da se na našoj pomorskoj karti ispravno piše ime školja Zvirinovik, dok obje specijalke zamjenjuju svršetak sa -ić, valjda prema mletačkoj grafiji -ich, koja se može izgovarati -ić i -ik“ (Skok 1950: 207). Na karti Habsburške Monarhije 1869. – 1887. navodi se oblik ovoga toponima – *Zojrinović*. Marieni (1830: 383) navodi ime *Suirinovich*, što bismo mogli povezati s Korčulanskim prezimenom Surjan.

Žajkova je uvala na sjevernoj obali otoka Korčule, zapadno od uvale *Črnja luka*. Motivacija je imena nejasna.

Žalīć se nalazi između uvala *Gârma* i *Grdâča*. Umanjenica je apelativa *žal(o)* u značenju 'plitka obala s oblucima' (Šimunović 1980: 293).

8. NAPOMENE O OBALNOJ TOPONIMIJI OPĆINA VELA LUKA I BLATO

Iako su granice općina jasno definirane, one ne prate „realnu“ situaciju, odnosno može se reći da što se tiče stanovnika postoje „sporna“ područja. Na zapadnoj strani Vela Luka nema „susjeda“, ali na istočnoj strani graniči s Općinom Blato. Na sjevernoj obalnoj granici može se reći da su granice što se poimanja stanovnika tiče „realne“, ali na jugu je situacija nešto drugačija. Granica se nalazi u uvali *Slâtina*. Međutim, velolučki posjedi nastavljaju se sve do uvale *Gârma*. I otočići južno od ovoga teritorija također pripadaju općini Blato. Među njima su *Mâlî pŕžnjâk*, *Trstenik* i *V  lî pŕžnjâk* kojima su vlasnici najvećim dijelom Velolučani, što smo provjerili i u državnom katastru. Nadalje, Blato osim s Velom Lukom graniči s Općinom Smokvica. Na jugu su granice dviju općina „realne“, no stanje je na sjevernoj obali uvjetno rečeno sporno. Teritorij općine Blato završava s područjem *Bl  ca*, ali se posjedi blatskih obitelji nastavljaju u uvalama *Mâl  * i *V  l   R  soha*, sve do uvale *B  bina*. Navedene uvale više nisu dio ni teritorija Općine Smokvica, već pripadaju Gradu Korčuli, katastarskoj općini Čara.

⁵⁷ <https://tzo-blato.hr/tzo/322-2-belvedere> (4.12.2023.)

S obzirom na različitosti povijesnoga stanja i današnjih administrativnih granica, ovaj se rad bavi samo područjem danas definiranih općina. U protivnom bi bilo jako teško odrediti granice analiziranoga područja, a podatci ne bi bili usklađeni s trenutačnim administrativno utvrđenim stanjem po pitanju područja općina na otoku Korčuli.

9. ZAKLJUČAK

U provedenom istraživanju prikupljeno je i analizirano 200 obalnih toponima s područja općina Vela Luka (127) i Blato (73). Najveći broj čine uvale – 113, zatim otočići i hridi – 29, pličine – 25, rtovi – 17, *trese* – 9, poluotoci – 5 te po jedan prolaz i jedno „more“. Najveći broj toponima određen je položajem ili odnosom prema drugim toponimima (*İzvānjskī/Vānjska* ..., *Mālī* ... – *Vēlī* ..., *Sēka od* ...), a također dosta njih motivirano je i s obzirom na razmještaj, oblik i izgled tla ili vode (*Brūsje Črjenīca*, *Dübokā*, *Dūgī rāt*...). Toponimi su često i odrazi zemljopisnih imena (*Bād*, *Bōk*, *Dāncē*, *Gārma*...), ali i toponimiske metafore (*Kjūč*, *Kosōr*, *Plōčica*, *Zāklōpātīca*...). Sve druge motivacije manje su zastupljene i raznolike su. Najveći broj je dvorječnih toponima, zatim jednorječnih, trorječnih i naposljetku višerječnih. Najčešći apelativi i njihove izvedenice koje se pojavljuju na oba područja, ali i na ostatku otoka su: *Bad*, *Bok/Bočić*, *Garma*, *Dance/Danca*, *Luka/Lučica*, *Punta*, *Rat*, *Škoj*, *Žalić*. Toponimi nisu posebno analizirani prema jezičnom podrijetlu, ali kao i u govoru ovih dvaju naselja, veliku ulogu zauzimaju toponimi romanskoga (*Fūžā*, *Kursār*, *Pērna*, *Pod ôrsan*, *Karbūnī*...) i slavenskoga podrijetla (*Bočići*, *Kâle*, *Kremenjāča*, *Prâčjā*, *Stūpa*...), a poneki toponimi su grčkoga (*Plōčica*), ilirskoga (*Gārma*) i dalmatskoga podrijetla (*Bātalo*). Podatci o jezičnom podrijetlu naziva koji su motivirali nastanak obrađenih imena nalaze se u pojedinačno obrađenim toponimima. Obalni toponimi općina Vela Luka i Blato vrlo dobro održavaju utjecaj stranih jezika, poglavito romanskih, prikazuju povijesne činjenice (gusari, namjena područja – lovišta, klačine), upućuju na poljoprivrodu, običaje, način života te na vrlo dugu tradiciju nadjevanja imena što se vidi u starosti izvora iz 16. ili 17. i 19. stoljeća. Također je vidljiva i puno veća posvećenost Velolučana moru nego što je to slučaj kod Blaćana koji su puno više okrenuti poljoprivredi. Ovakav zaključak vjerojatno bi se mogao iščitati i prilikom istraživanja kopnene toponimije. Obalna toponimija ovih područja vrlo je bogata i raznolika s djestvo prikupljenih toponima, a daljnja istraživanja unutrašnjosti otoka, kao i ostatka obale, uputila bi na još mnoga dosad neistražena i u skoroj budućnosti možda zaboravljena imena otoka Korčule.

SAŽETAK

Obalna toponimija općina Vela Luka i Blato

Obalna toponimija općina Vela Luka i Blato popisuje 200 toponima prikupljenih uz pomoć ispitanika s ovoga područja te geografskih, katastarskih, turističkih i povijesnih karata. Cjelokupno je područje terenski istraženo. Prikazana je i povjesna, geografska i jezična podloga u imenovanju obalnih područja otoka i općina kao vrlo važan faktor u nastanku toponima. Svi toponimi su naglašeni prema izgovoru izvornih govornika. Toponimi su podijeljeni prema vrsti, motivaciji i strukturi tvorbe. Također su i etimološki istraženi te objašnjeni, dijelom uz pomoć literature, a kada nam se to učinilo zgodnim ili potrebnim, i pučkom etimologijom. U toponimima je vidljiv i utjecaj drugih jezika, uglavnom romanskih. Cilj rada je potaknuti istraživanje ostatka otoka te ujediniti sadržaj u jedinstvenu cjelinu.

Ključne riječi: obalna toponimija, leksik, etimologija, Korčula, Vela Luka, Blato

SUMMARY

The coastal toponymy of municipalities of Vela Luka and Blato

The coastal toponymy of the municipalities of Vela Luka and Blato lists 200 toponyms collected with the help of respondents from this area and geographical, cadastral, tourist and historical maps. The entire area was field investigated. The historical, geographical and linguistic background of the islands and municipalities is also shown as a very important factor in the origin of toponyms. All toponyms are accented according to the pronunciation of the native speakers. Toponyms are divided according to the type, motivation and structure of creation. They were also etymologically researched and explained, partly by official literature and partly by folk etymology. The influence of other languages is also visible in the toponyms, mostly Roman dialects. The aim of the work is to encourage research on the rest of the island and to unite the content into a single whole.

Keywords: coastal toponymy, lexis, etymology, Korčula, Vela Luka, Blato

Literatura

- Boerio, Giuseppe. 1856. *Dizionario del dialetto veneziano*. Venecija: Tipografia di Giovanni Cecchini.
- Cetinić Tale, Franko. 1930. Blato na otoku Korčuli. U: Milčetić i sur. (ur.) *Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 183-184.
- Foretić, Vinko. 1940. *Otok Korčula u srednjem vijeku do g. 1420*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- Gjivoje, Marinko. 1968. *Otok Korčula*. Zagreb: Vlastita naklada.
- Ivšić, Dubravka. 2013. *Predslavenski sloj u hrvatskoj toponimiji*. Doktorski rad. Rijeka: Sveučilište u Rijeci.
- Kačić, Petar. 1996. Toponimi grčkog podrijetla u dubrovačkom području. U: *Naše more*, br. 43, str. 229-232.
- Kalogjera, Dušan. 1985. *Otok Korčula i Pelješka rivijera*. Zagreb: Grafički zavod Hrvatske.
- Lisac, Josip. 2009. *Hrvatska dijalektologija 2. Čakavsko narjeće*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Lubiana, Orieta. 2010. Velolučki govor (klasifikacijske odrednice i fonologija), *Hrvatski dijalektološki zbornik, XVI*, str. 125-156.
- Marasović Alujević, Marina; Borovina Ana. 2022. Toponimija Blata na otoku Korčuli – tragovi romanstva u hrvatskim jezičnim spomenicima. U: *Studia Polensia*, br. 11, str. 7-34..
- Marasović Alujević, Marina; Grgurinović, Ines. 2011. Etimološko istraživanje romanskih obalnih toponima Žirja. *Zbor radova filozofskog fakulteta u Splitu*, br. 4, str. 17-27.
- Marasović Alujević, Marina; Ložić Knezović, Katarina. 2011. Obalni toponimi otoka Šolte. *Croatian Studies Review*. vol. 7, br. 1, str. 389-443.
- Marasović Alujević, Marina; Ložić Knezović, Katarina. 2014. *Toponimija otoka Šolte*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.

- Marasović Alujević, Marina; Ložić Knezović, Katarina. 2018. *Toponimija otoka Drvenika i Ploče*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
- Marieni, Giacomo. 1830. *Portolano del mare Adriatico*. Milano: L’Istituto Geografico Militare.
- Milat Panža, Petar. 2015. *Rječnik govora Blata na Korčuli*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Mirošević, Lena; Faričić, Josip. 2022. Otok Korčula na ranonovovjekovnim kartama. U: *Kartografija i geoinformacije*, br. 21, str. 99-125.
- Moguš, Milan. 1977. *Čakavsko narječe*. Zagreb: Školska knjiga.
- Općina Vela Luka. 2007. *Prostorni plan uređenja Općine Vela Luka*. Zagreb: Urbing.
- Općina Vela Luka. 2017. *Službeni glasnik Općine Vela Luka*, br. 10. Split: MICRO projekt d.o.o.
- Radić, Dinko; Borzić, Igor. 2017. Gradinsko naselje Kopila. U: *Grad mrtvih nad poljem života*. Zadar: Muzej antičkog stakla.
- Radovčić, Davorka. 2017. Antropološka analiza. U: *Grad mrtvih nad poljem života*. Zadar: Muzej antičkog stakla.
- Skok, Petar. 1950. *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima*, I-II. Zagreb: JAZU.
- Skok, Petar. 1971–1974. *Etimologiski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–IV. Zagreb: JAZU.
- Šimunović, Petar. 1980. Geografske oznake u vezi s morem: u svjetlu arealnog proučavanja slavenskih jezika. U: *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovje*, vol. 6-7, br. 1, str. 289-303.
- Šimunović, Petar. 2005. *Toponimija hrvatskoga jadranskog prostora*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Šunjić, Maja. 2019. Kako je Vela Luka izgledala 1836. godine?. *Lanterna*, br. 3, str. 45-63.
- Vajs, Nada. 1982. Topografski apelativi romanskog podrijetla u toponomiji istočnog Jadrana. *Filologija*, 11, 297–328.

Vinja, Vojmir. 1998–2004. *Jadranske etimologije. Jadranske dopune Skokovu etimologiskom rječniku*, I–III. Zagreb: HAZU, Školska knjiga.

Vuletić, Nikola. 2010. Etimološke bilješke s hrvatskih otoka i obale (uz Vinjine "Jadranske etimologije"). *Croatica et Slavica Iadertina*, 6, 6, 9–19.

Internetski izvori

Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, 2022. *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. Prvi rezultati po naseljima.* (dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/media/ixpn5qzo/si-1711-popis-stanovnistva-kucanstava-i-stanova-2021-prvi-rezultati-po-naseljima.pdf>, 19. 10.2023.)

Google maps. Google, 2023. (dostupno na: <https://www.google.com/maps>, 5.11.2023.)

Grad Korčula, 2017. Povijesni pregled. *Grad Korčula.* (dostupno na: <https://www.korcula.hr/o-korculi/povijesni-pregled/>, 20.10.2023.)

HJP – *Hrvatski jezični portal* (dostupno na: <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>, 7.12.2023.)

Interaktivna karta. *TZ Vela Luka*, 2016. (<https://tzvelaluka.hr/hr/interaktivna-karta>, 5.11.2023.)

Katastarski plan. *Online na jednom mjestu - katastar i zemljische knjige.* Državna geodetska uprava, 2023. (dostupno na: <https://oss.uredjenazemlja.hr/map>, 5.11.2023.)

Korčula. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje.* Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. (dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=33131>, 19.10.2023.)

Korčula. *Pomorska enciklopedija I. izdanje.* Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (dostupno na: <https://pomorska.lzmk.hr/Natuknica?id=3503>, 19.10.2023.)

Korištenje i namjena površina. Zavod za prostorno uređenje Dubrovačko-neretvanske županije, 2010. (dostupno na: https://www.zzpudnz.hr/Portals/0/21_VelaLuka/103_1.jpg?ver=WZju1CAbZyMIWK8vMEu5CQ%3d%3d, 23.10.2023.)

Leksikografski zavod Miroslav Krleža. 2021. Korčula. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. (dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=33131>, 19.10.2023.)

Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Korčula. *Pomorska enciklopedija I. izdanje*. (dostupno na: <https://pomorska.lzmk.hr/Natuknica?id=3503>, 19.10.2023.)

Obljetnica proboja prvog melioracijskog tunela u Austro-ugarskoj Monarhiji, tunela Blatsko polje-Bristva. *Općina Blato. Općina Blato: 2018.* (dostupno na: <https://www.blato.hr/vijesti-a/ostale-vijesti-a/obljetnica-proboja-prvog-melioracionog-tunela-u-austro-ugarskoj-monarhiji-tunela-blatsko-polje-bristva>, 28.11.2023.)

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. Prvi rezultati po naseljima. Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, 2022. (dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/media/ixpn5qzo/si-1711-popis-stanovnistva-kucanstava-i-stanova-2021-prvi-rezultati-po-naseljima.pdf>, 19. 10 2023.)

Povjesni pregled. *Grad Korčula.* Grad Korčula, 2017. (dostupno na: <https://www.korcula.hr/o-korculi/povjesni-pregled/>, 20.10.2023.)

Povijest. *Općina Vela Luka.* Općina Vela Luka, 2023. (dostupno na: <https://www.velaluka.hr/povijest>, 21.10.2023.)

Prirodno geografske značajke. *Grad Korčula.* Grad Korčula, 2017. (dostupno na: <https://www.korcula.hr/o-korculi/prirodno-geografske-znacajke/>, 19.10.2023.)

Sardelić, Ivana. 2022. *Tajanstvena zemlja suza – slučaj Blato 1925. godine.* Aspira. (dostupno na: <https://virtualnimuzej.aspira.hr/tajanstvena-zemlja-suza-slucaj-blato-1925-godine/>, 9.12.2023.)

Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, popis 2011. Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske. (dostupno na: https://web.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_01/h01_01_01_zup19.html, 21.10.2023.)

Stanovništvo. *Općina Vela Luka.* Općina Vela Luka, 2023. (dostupno na: <https://www.velaluka.hr/stanovnistvo>, 21.10.2023.)

Vela spila. (dostupno na: <http://www.velaspila.hr/index.html>, 21.10.2023)

Zavod za prostorno uređenje Dubrovačko-neretvanske županije, 2010. *Korištenje i namjena površina.* (dostupno na:

https://www.zzpudnz.hr/Portals/0/21_VelaLuka/103_1.jpg?ver=WZju1CAbZyMIWK8vMEu5CQ%3d%3d, 23.10.2023.)

Zemljopisni podtaci. *Općina Blato.* Općina Blato, 2022. (dostupno na:

<https://www.blato.hr/o-blatu/zemljopisni-podaci>, 23.10.2023.)

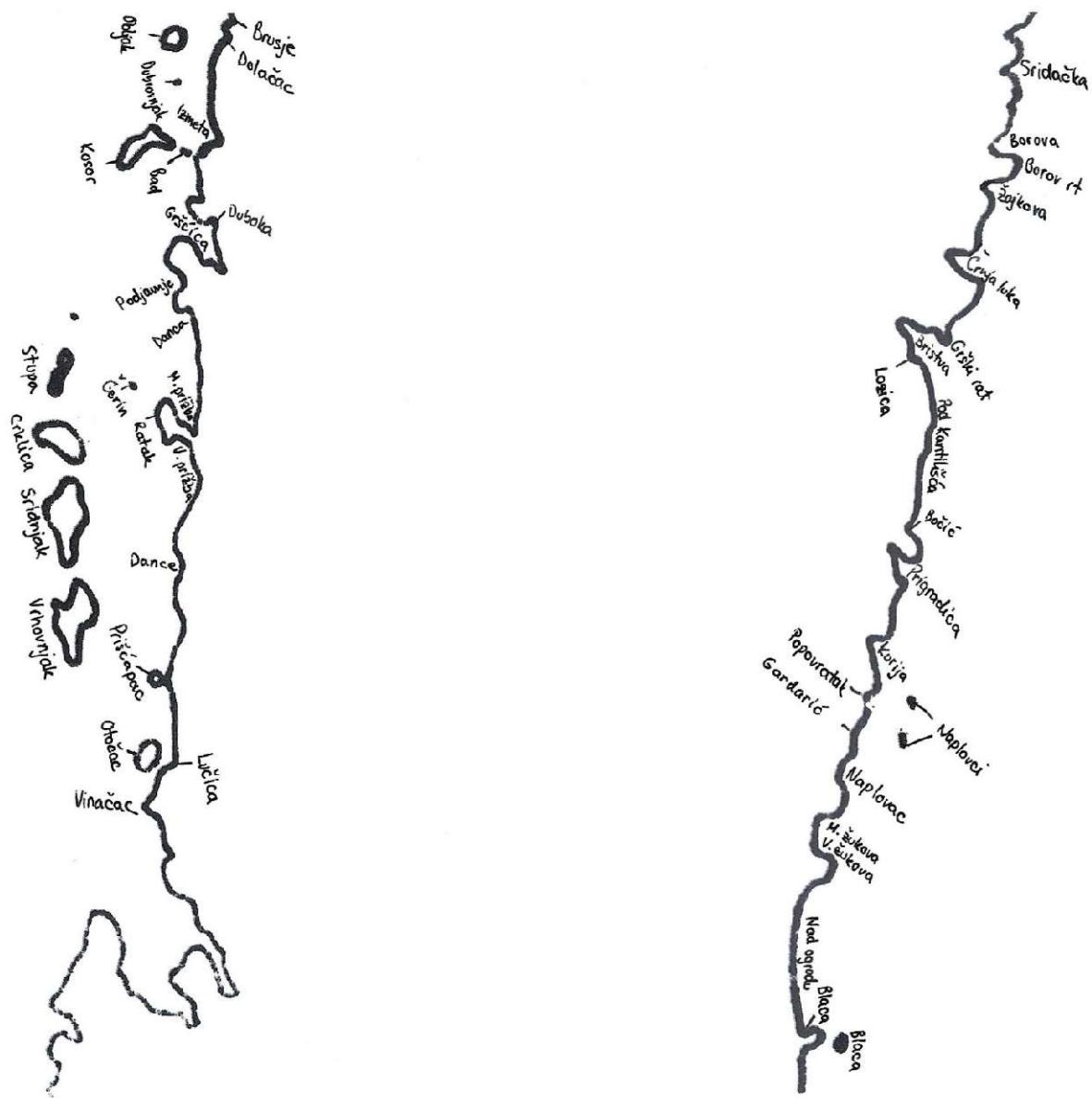
Prilog 1 Skica karte Vele Luke i dijela Blata

Prilog 2 Skica karte Proizda

Prilog 3 Skica karte Blata

Izjava o pohrani završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada (podcrtajte odgovarajuće) u Digitalni repozitorij Filozofskog fakulteta u Splitu

Student/ica: Vita Oreš

Naslov rada: Obalna toponimija općina Vela Luka i Blato

Znanstveno područje: humanističke znanosti

Znanstveno polje: Filologija

Vrsta rada: diplomski rad

Mentor/ica rada:

dr.sc. Katarina Ložić Knežović, izv. prof.

(ime i prezime, akad. stupanj i zvanje)

Komentor/ica rada:

/

(ime i prezime, akad. stupanj i zvanje)

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

dr.sc. Antonia Luketić-Alfirević, doc.

dr. sc. Anita Runjić-Stoilova, red. prof.

dr. sc. Katarina Ložić Knežović, izv. prof.

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada (zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama *Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju*, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude:

a) rad u otvorenom pristupu

b) široj javnosti, ali nakon proteka 6 / 12 / 24 mjeseci (zaokružite odgovarajući broj mjeseci).

(zaokružite odgovarajuće)

Split, 15.12.2023.

Potpis studenta/studentice: Vita Oreš

Obrazac P.O.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O KORIŠTENJU AUTORSKOG DJELA

kojom ja Vita Oreš, kao autor/ica diplomskog rada dajem suglasnost Filozofskom fakultetu u Splitu, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom

Obalna toponimija općina Vela Luka i Blato

koristi na način da ga, u svrhu stavljanja na raspolaganje javnosti, kao cijeloviti tekst ili u skraćenom obliku trajno objavi u javnoj dostupni repozitorij Filozofskog fakulteta u Splitu, Sveučilišne knjižnice Sveučilišta u Splitu te Nacionalne i sveučilišne knjižnice, a sve u skladu sa *Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima* i dobrom akademskom praksom.

Korištenje diplomskog rada na navedeni način ustupam bez naknade.

Split, 15.12.2023.

Potpis

Vita Oreš

Obrazac A.Č.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Vita Oreš, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja magistra/magistrice hrvatskog jezika i knjiž. i talijanskog jezika i knjiž. izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mojega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 15.12.2023.

Potpis

Vita Oreš